

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Učiteljstvo, pozor!

«Diligite veritatem filiam Dei.»

V obrambo po krivem preganjanega g. Ivana Štupice, učitelja v Dražgošah, kateremu preti na podlagi docela izmišljenih, in kakor se je pokazalo, tudi lažljivih očitaj, premestitev, pa tudi v ravnilo vsega učiteljstva priobčujemo v nastopnem brez vsakega komentarja sledečo pravomočno kazensko razsodbo:

U 263/10

V imenu Njegovega Velikanstva Cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Škofji Loki je o obtožbi Ivana Štupice kakor zasebnega obtožitelja zoper Antona Pfafarja, Janeza Demšarja in Jožeta Demšarja zavoljo prestopka zoper varnost časti po § 488. k. z. v navzočnosti Ivana Štupice kakor zasebnega obtožitelja in njega zastopnika g. dr. J. Kušarja ter pooblaščenca g. Franceta Demšarja po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se naj obtoženec Anton Pfafar postavno, Janez in Jože Demšar pa najmilostneje kaznujejo in po predlogu zasebnega udeleženca razsodila tako:

1. Anton Pfafar, 47 let star, roj. na Češnjici, župnik v Dražgošah, nekaznovan;
2. Janez Demšar, Jurkov, 16 let star, roj. na Rudnem, kat., samski, kočarja sin na Rudnem št. 31, nekaznovan, in
3. Jože Demšar, Fabrovčev, 15 let star, roj. na Rudnem, kat., samski, kočarja sin na Rudnem št. 11, nekaznovan

so krivi,

da so dne 22. maja 1910 zaslišani pri občinskem uradu v Selcih vsled naročila c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju izpovedali glede Ivana Štupice, učitelja v Dražgošah, in sicer:

1. Anton Pfafar: «da se ga je že pred njegovim prihodom v Dražgoše obrekovalo in tožilo ustno in pisмено pri knezoškofjskem ordinariatu in ko je prišel v Dražgoše, je zvedel, da je bil vodja tega zahrbtnega ravnanja proti njemu Ivan Štupica. Ko sem ga radi tega prijel, je molčal.

Mož v takem slučaju molči ali drzno taji. Ravno Štupičeva stranka, katere duševni voditelj je bil in je še Ivan Štupica, je povzročila v zadnjih letih neznane razmere, nek konj je bil lani in uta na župnikovem vrtu poškodovana, pristasi Štupičeve stranke so med pridigo nalašč kasljali in ropotali, da so mladi fantje, njegovi (Štupičevi) pristasi in prijatelji na Češnjici govorili, da je sv. pismo lump.

2. in 3. Janez in Jože Demšar pa: «da je učitelj Ivan Štupica v šoli učil, da Adam in Eva sploh nista živela, da učenjaki trdijo, da je človek postal iz opice, da je sprva hodil po vseh starih, da so se mu polagoma razvile roke in noge, ker se je obuval, da je zgubil dlako, ker se je oblačil.

Da so toraj z naznanjanjem izmišljenih prigodb koga po imenu lažljivo obdolžili kakega nepoštenega, oziroma neuravnega dejanja, ki bi ga utegnili v mislih ljudi zaničljivega storiti ali pominjati, s čemur so zakrivali prestopke zoper varnost časti po § 488. k. z.

in se obsodijo

po § 493. k. z. z uporabo § 266. k. z. Anton Pfafar tudi z uporabo § 261 k. z.

1. Anton Pfafar v 50 K denarne globe, v slučaju neizterljivosti v 5 dni zopora;
2. in 3. Janez in Jože Demšar vsak v 24 ur zopora, po § 389. k. pr. Anton Pfafar, da plača stroške kazenskega postopka, kolikor njega zadenejo, oziroma izvršitve kazni. Janez in Jože Demšar, da plačata nerazdelno stroške kazenskega postopka, kolikor ju pritečejo, stroške izvršitve kazni pa vsak zase.

Razlogi:

Na neko ovadbo je c. kr. okrajni šolski svet v Kranju uvedel zoper Ivana Štupico, učitelja v Dražgošah, proizvodbe in naročil občinskemu uradu v Selcih, da zasliši bivša učenca Ivana Štupice Janeza in Jožeta Demšarja ter župnika v Dražgošah, Antona Pfafarja o dejstvih, navedenih v ovadbi. Dne 22. maja 1910 je občinski urad v Selcih ta zaslišanja izvršil.

Janez in Jože Demšar sta bila zaslišana o trditvi v ovadbi, da je Štupica učencem razlagal postanek človeka iz opice in sta izpovedala:

«Pripovedoval nam je o zvezdah in zemlji. Ne ve se, če sta bila Adam in Eva. Učenjaki so dognali, da je človek postal iz opice.

Opica ima štiri roke. Ko je začela hoditi po konci so nastale roke in noge; ker se je obuvala, so postali prsti na nogah bolj stisnjeni, skrčeni. S primenjanjem so se prsti na rokah zdaljšali, ker se je oblačil se je ogolil. Počasi mu je rep odpadel. Vsak ve, da se se pozna ostanek repa zadaj.»

Župnik Anton Pfafar je pa sledečo izpoved oddal:

«Predno sem prišel v Dražgoše, sem izvedel pri knezoškofu, da so došla razna obrekovalna pisma in tudi osebne tožbe radi moje osebe na ordinarijat.

Po svojem prihodu sem zvedel, da je vso to stvar zahrbtno vodil g. Ivan Štupica in ko sem ga prijel, je molčal, ker mož v takem slučaju ali molči ali drzno taji. Ravno Štupičeva stranka, katere duševni voditelj je bil in je še Ivan Štupica, je povzročila v Dražgošah v zadnjih letih neznosne razmere.

Omenim le to, da je bila v tem času nova uta na župniškem vrtu precej poškodovana, da je bil nek konj pomoči skrivoma, lopovske poškodovan, da so pristasi Štupičeve stranke večkrat pozno v noč razgrajali krog župnišča, da so med pridigo nalašč kasljali, kihali, ropotali po klopih ter motili mene in ljudi.

Omenim tudi to, da so mladi fantje, njegovi ožji prijatelji in somišljeniki v gostilni na Češnjici doslovno navajali napade na katoliške dogme, katere je donášal list »Freie Schule« n. pr. »Sv. pismo je lump, je lažnjivec.«

Priče za to sta Lovre Eržen iz Rudnega št. 30 in Ivana Demšar na Češnjici št. 36.

Na tem zapisniku sta lastnoročno podpisana Janez in Jože Demšar, in pa podpisan Anton Pfafar, zapisnik je datiran s 23. majema 1910.

PODLISTEK.

Sanje Železnikarja.

Znameniti so že od nekdanj Železniki, precej vsled obširno razvite železne industrije in v zadnjem času radi silovitega župnika. Naravno je, da se marsikakemu Železnikarju o tej zadnji »znamenitosti« se sanjajo različne stvari tako živo, da jutraj, ko se prebudi, dolgo časa premišljuje, ali je res ali ne. In tako se je zgodilo tudi meni.

Nekega večera, ko sedim ravno pri večerji, pride stara ženica ter začne pripovedovati, koliko naj bi bilo ta teden zopet v »Domoljubu« iz Železnikov. Vsled tega pripovedovanja smo prišli na različne pogovore in stara, priletna ženica je vedela povedati prav mnogo stvari. Kmalu nato sem šel k počitku in ves čas mi je bil v mislih »Domoljub« dopisnik. Nalabko me zaziba spanec in pred očmi — v sanjah seveda — vidim natanko, kako sta stari koščeni občinski svetovalec Martink in odbornik Blaž Podlogar pripeljala pred župnišče pod pazduho velikega, v dolgo črno suknjo oblečenega moža bohinjkega tipa ter ga peljala naravnost v župnišče. Drobna, slabotna kuharica odpira vežne duri na stezaj, in vsi trije možakarji se izgube v hiši.

In nova slika se mi prikaže. Zdi se mi kakor da bi bil v kuhinji našega župnika.

Sustarjeva Ančka in kuharica sedita pri stedišču, na krožniku je velik kos pečenke in velika steklenica vina. Medtem, ko gledam, kako hita pobožni ženski »malcati« in se mi ravnokar začno cediti sline, stojim že pri vratih, in nudi se mi čuden prizor. Župnik in Boštnar se objemata, ker sta pravkar pila bratovščino, mali Jurček sedi na mizi in drži v rokah liter »ta zelenga«, Ravh pa na stolu in se jezi nad Popčem, da je vedno dražje meso.

Zdaj potrkva nekdo in vstopi. Bil je Vester iz Rakovnika. Veselo se zasmaje in zavpije na ves glas: »Serbus, Tine! Ali 'maš še kaj mačka od s'noč? Dej, no, hit' r vina! S'ma že j'n, de me kar peče po gr'i!« Tine pogleda in ko vidi Vestra, se sladko zasmaje ter natoči veliko kupo vina, rekoč: »Le zvrni ga, kolega, ker zdaj smo mi gospodarji občine!« Vester povzame besedo: »P'ativa zdej občino nagmah, dejmo se rajši kej od veselice pogovoriti!« Tine vstane, prime za čašo in trči z Vestrom: »Dajva še midva piti bratovščino!« »O, bravo, Tine, veseli bodimo, ker zmaga je naša!« Prav globoko se Tine oddahne, ko izprazni čašo do dna in glasno ocmoka Vestra. Ravh malo godrnja, Jurček dela križe, Boštnar si baše usta s tokakom, Tine pa vpraša Vestra: »No, k'tera se je pa tebi zdela včeraj na veselici najbolj zala?« »E, saj veš! Tista poslancova, je nej bolj b'hka!« »Ja, imaš prav! Sej zato pa tudi gospodje najbolj radi k njej tja zahajajo.« Boštnarju se zdi tak pogovor preneumen, ker on se rajši pogovarja, kako

je bilo na gradu, kjer se je izučil kleparstva, da sedaj lahko cerkev kuje, in pravi: »P'stita te čenče, dejmo rajše še malo »ta zelenga« dobiti!«

»Tine, dej se ti en zeksar, Jurč'k pa mera ponga, samo k Dagarinu ne, libera'cem n'č! Gor k Renovcu nej gre, on je naš!« Jurček godrnja, da v gornji konec ne gre. Boštnar udari s čašo po mizi in se pridusi. »Kok' r hiter ne greš, kamor s'm ti ukazou, ti vržem glaš v gvalo, da se bo prec izvul!« Tine dregne Boštnarja in mu ukaže, naj bo tih. »Kogá, a jest tih? Komu?« Vester začne miriti, medtem pa že dobi po glavi s steklenico. Valentin pobira očala, kuharica in Anca prosita razburjene moža, naj bodo mirni, toda vse nič ne pomaga... Valentin kriči: »Z vami nikoli nič več skupnega! Ali imam to sedaj za zahvalo?« Sedaj pa postane vse megleno. Sliši se vpitje, semtertja se vidi kako vzdignjeno roko, ženski kričita in jaz se — zbudim s potom na čelu.

Zgodaj je se bilo, prežgodaj, da bi vstal, zato se malo poležim in ko se zbudim, je bila ura že šest jutraj.

Ir zopet je bilo zelo nemirno spanje in sanje hude. Sanjalo se mi je, da se tepeta Štrajnar in Marčič. Organist prileti, pograbi Štrajnarja za vrat in ga trešči skozi vrata. Medtem pride Mokov student in ko ga Štrajnar zagleda, se spusti nad njega s kopitom v roki, ga tolče po glavi in vpije: »Ti si tista duša, ki si med nama s fajmoštrom razpor naredil!« Student vpije in kliče na pomoč, ko pa zagleda Štrajnar, da prihaja zopet organist

Ivan Štupica je bil o teh obdolžitvah prvi uradovno zasilan dne 27. junija 1910.

Obtoženci so se sledeče zagovarjali:

Anton Pfalfer je pri prvi razpravi izpovedal, da ni ničesar na zapisnik dal, ničesar podpisal, da se je pač nekoč koncem maja privatno govoril s krog Ivana Štupice v hiši poslanca Frana Demšarja in mogoče se je takrat kaj zoper Štupico pritoževal. Pri drugi razpravi je izpovedal, da je bil klican k občinskemu uradu, da je ondi dal splošno informacijo o razmerah v Dražgošah in izjavil, da z učiteljem ne harmonirata.

Njegova izpoved da se ni pri občinskem uradu natančno zapisala, ker drugega on takrat ni poudarjal kot to, da je Štupica njegov nasprotnik, pa ne politični nasprotnik. Nikakor pa ni hotel Štupico v kako zvezo spraviti s budodelstvi in kaznivimi dejanji, ki se navajajo v inkriminirani njegovi izjavi. Zato je pa po svojem zastopniku izjavil, da nastopi dokaz resnice, da bo torej dokazal, da so na občinskem zapisniku oddane obdolžitve povsem resnične, svoje dokazne predloge da bo pismeno sodnji naznanil.

Sodnik je dovolil za prijavo teh predlogov rok desetih dni — predlogi se pa niso do konca razprave vložili, niti pismeno niti ustmeno na zapisnik stavili.

Obtoženca Janez in Jože Demšar sta pri prvi razpravi izpovedala, da je l. 1906, ko sta pobajala vsakdanjo slo, njih takratni učitelj Ivan Štupica razlagal postanek človeka iz opice, kakor je navedeno v občinskem zapisniku. Nista pa izpovedala, da je Štupica učil, da se ne ve, če sta Adama in Eva živela, ker tega ni Štupica nikdar govoril. Pri drugi razpravi je Janez Demšar izpovedal, da se mu je dal le nek zapisnik prečitati, ki ga je povzročil prebral in podpisal. Ravnotako se je postopalo z Jožetom Demšarjem. Po njiju izpovedbi je tudi neki Janez Megušar pri županstvu zapisnik podpisal, ko je bil pa drugič vabljen, da naj zapisnik podpiše, se ni hotel več odzvati; končno sta nastopila dokaz resnice, ki se jima je brez vsake omejitve dovolil.

Na podlagi zaprisežnih izpovedb 12 prič, bivših součencev obtoženih iz leta 1906, je pa sodnik za dokazano imel, da ni Ivan Štupica nikdar v šoli govoril, da učenjaki trde razvoj človeka iz opice. Kajti vse te priče so izpovedale, da je Štupica opisujoč opico le govoril »da je opica izmed vseh živali najbolj podobna človeku, ker po konci hodi in ima nohte, da se oprijemlje«. Vse priče so z vso določenostjo izpovedale, da ni Štupica nikdar govoril, da učenjaki trdijo postanek človeka iz opice i. t. d., tega jim sploh nihče ni pravil.

Sodnik je prepričan, da bi si vsak učenec te starosti tak novi nauk vse žive dni ohranil v spominu, ker mora vendar taka trditve vzbuditi dvome in omajati temelje v šoli in od staršev podeljenega krščanskega nauka o stvarjenju človeka po Bogu. Tak novi nauk bi se šolarčkom neizbrisljivo v spomin utisnil, nikdo izmed zaslišanih šolarčkov pa ni vedel o tem kaj povedati.

Ta obdolžitev je torej lažnjiva. Za lažnjivo jo je tudi pribil priča Janez Megušar. Tudi ta je bil pri občinskem uradu v Selcih zaslišan skupno z Janezom Demšarjem v navzočnosti župana Prevca in občinskega tajnika Vrhunca. Tudi on je skupno z Jan. Demšarjem zapisnik podpisal, toda v prepričanju, da je s svojim podpisom neresnico potrdil, ker ni nikdar slišal Štupico v šoli govoriti, da učenjaki trdijo postanek človeka iz opice in to je v dotičnem zapisniku stalo. Ta zapisnik pa je zginil. Pozneje sta bila Janez Demšar in Janez Megušar klicana vnovič v občinsko pisarno, da zapisnik podpišeta. Janez Demšar ga je podpisal, ne

tako Janez Megušar, ki se je kesal s svojim podpisom potrjene neresnične obdolžitve, svest si, da je neresnico podpisal — tega pa sta si morala biti svesta tudi obtoženca.

Sodnik ne da vere trditvi Antona Pfalferja, da se njegova izpoved pri županstvu in natančno na zapisnik vzela. Ves slg govori za to, da je izpoved narekoval mož izobraženih slojev, ki so mu razmere v Dražgošah do dobra znane; kot izobražen mož je brezdvomno vsako besedo pretehtal, predno se je zapisal, sosebno ker je moral biti prepričan, da ima taka kruta obdolžitev dalekosežne posledice, da se gre za eksistenco posameznika. Pfalfer pa tudi ni predlagal nikakih dokazov o nenatančnosti zapisanja svoje izpovedi na občinski zapisnik, sodnik pa tudi ni imel več povoda uradoma župana in tajnika o tej trditvi zaslišati, ker je Pfalfer to možnost odzvel, čim je stopil na plan z dokazom resnice o vseh svojih obdolžitvah.

Krivdorek je torej utemeljen.

Kazen je izmeriti po § 493 k. z. z zaporom od 1—6 mesecev. Pri odmeri kazni se je smatrala za obtežilno okolščina (glede vseh obtožencev), da so morali izprevideti, da utegne zasebni obtožitelj kot učitelj s takimi znamenitimi obdolžitvami na svojem državljanškem napredku škodo ali novarnost trpeti, za olajšalno glede Janeza in Jožeta Demšarja priznanje, glede Pfalferja delno priznanje, glede vseh, dosedanja nevporečnost. Ker je obtožitelj predlagal, da se naj Janezu in Jožetu Demšarju z ozirom na okolščino, da sta bila k obdolžitvam zapeljana, prisodi najnižja kazen, je sodnik to okolščino upošteval. Z ozirom na socialno stanje Antona Pfalferja se je v smislu § 261 k. z. zaporna kazen izpremenila v primerno denarno globo.

Izrek o stroških temelji v § 389 k. pr. r.

Škofjaleka dne 22. septembra 1910.

C. kr. okrajno sodišče v Skofj. j. l.

Pristavljamo le to, da se obdolženca Janez in Jože Demšar zoper sodbo sploh nista prizvala, obdolženec g. Anton Pfalfer je pa svoj prijavljeni vsklic umaknil.

Kranjski deželni zbor.

Popoldanska seja.

Seja se odprla ob 4. uri. Voditelj naznanil vložene nujne predloge. Odkaze posamezna poročila dež. odbora v razne odseke. Glede izpremembe novega statuta se vname dosti oster beseden boj med dr. Šustersičem na eni in dr. Tavčarjem in dr. Trillerjem na drugi strani; dr. Pegan predlaga, naj pride statut kar takoj v plenem; Tavčar in Triller ugovarjata, ali večina sprejme predlog.

Dr. Triller pobija v ostrem govoru novi statut in zavrne v svojem govoru tudi Šustersičeva sumničenja sodnikov, reče pa, da duhovniki zlorablajo celo spovednico v strankarske namene. Klerikalci, naravno, ugovarjajo, ali nihče jim ne veruje, da so naši duhovniki nedolžna jagnjeta. Sam statut podvrže ostri kritiki in reagira na Šustersičevo izjavo, da morajo imeti Posavci enake pravice kot ljubljanski meščani, z besedami: »Da, enako pravico, ali v svoji občini, ne v Ljubljani. V nadaljevanju njegovega govora ga pozove glavarjev namestnik baron Lichtenberg, naj se vrne na »Gegenstand«.

Dr. Lampe brani svoje duhovniške sbrate in sicer prav nerodno, ker brani našo duhovščino res ni lahka reč.

Dr. Tavčar govori o novem statutu, ki ga smatra za klerikalno strankarsko stvar, a za mi-

nistre pravi z vso pravico, da se pristranski. Dr. Šustersič mu seže večkrat v besedo, ali govornik ga vselej zavrne.

Schwarz opravičuje v dolgem nemškem govoru stališče vlade in pravi, da je izključeno, da bi bili ministri pristranski, čemur se smejeje celo nemški baroni, ki so se čudili, da je mogel Schwarz povedati tako neumnost.

Gangl je pobijal v kratkem ali jedrnatem govoru zelo spretne novi statut in je naglasil posebno naslednje: Kreiranje splošnega razreda je potrebno in pravično, ali v tem razredu naj bi volili samo oni, ki dosedaj niso imeli volilne pravice, tako bodo pa volilci prvega in drugega razreda, ki bodo volili samo v tem razredu in to stoji v očitnem nasprotju s principom interesnega zastopstva in s pravico.

Dr. Šustersič brani statut slabo, ker slaba stvar se ne more hvaliti in končno začne braniti duhovščino, za katero pravi, da ne zlorablja spovednice v strankarske namene.

Dr. Novak pobija statut z več strani in izjavlja, da bo glasoval proti sprejetju, četudi ve, da to ne bo nič pomagalo.

Napredni poslanci se odstranijo in klerikalci sprejmejo vse izpremembe, ki jih je zahtevala vlada, a Ljubljana dobi v par dneh — ker vlada bo gotovo zelo hitra in zakon bo kmalu sankcioniran — statut, ki je tako skrpucalo, da mu ni primere nikjer na svetu.

Glavarjev namestnik odredi v nemškem jeziku ob polu 6. uri desetminutni odmor.

Po odmoru stavi dr. Triller nujen predlog, naj vlada volitve za ljubljanski občinski svet takoj razpiše. Nujnost predloga je bila s klerikalnimi in nemškimi glasovi odklonjena, predlog pa se je izročil ustavnemu odseku.

Nujnost predloga dr. Novaka, naj se z ozirom na veliko draginjo odpro meje proti Balkanu za uvoz, meje za izvoz pa proti nemski meji zapro, se istotako odkloni, predlog pa izroči ustavnemu odseku.

Dr. Zajc je na dolgo in široko klobasal o reformiranju zdravstvenega sveta, napadal s pravo prikrito klerikalno hlapščino vlado, ki je poklicala v deželni zdravstveni svet 3 Nemce in samo enega Slovenca in tako popolnoma zapostavila ogromno slovensko večino. Predlaga, da se predlog o reformiranju zdravstvenega sveta izroči ustavnemu odseku, ki naj odgovori takom 8 dni. Sprejeto.

Nujni predlog dr. Lampeta glede podpore kmetom, katerim je letos poljski črv uničil njive in predlog poslanca Matjašiča za podelitev podpore vinogradnikom, katerim sta toča in peronospora uničili vse pridelke, sta bila med viharjem odobravanjem klerikalcev, kateri se sedaj zopet potegujejo za kmete, ker se bliža volitev v Bele-krajini, sprejeta in izročena upravnemu odseku.

Seja dne 6. oktobra.

Predseduje deželni glavar pl. Šuklje, ki je zopet okrevl. Namesto dr. Oražna se izvoli v upravni odsek poslanec Fran Visnikar, namesto poslanca Pogačnika, ki je izstopil iz finančnega odseka, pa poslanec Mandelj.

Poročilo deželnega odbora v načrtu zakona v varstvo planinskih cvetic je bilo odkazano odseku.

O izpremembi občinskega reda in občinskega volilnega reda poroča poslanec V. Pegan. Proti govorita poslanec dr. Triller in dr. Eger, na kar se sprejme s klerikalnimi glasovi. Resolucija poslanca Gangla in izprememba § 15. poslanca dr. Vilfana se odklonita.

Ne zabite Ciril-Methodove družbe!

zbeži, žuga nazaj ter kriči: Lump, ali si mislil, da boš dobil moje hčer? Ti Mokov, le nikar ne misli, da ne bodem povedal fajmoštru, da si že z drugo hedil ponoči okrog!

Tedaj se zopet prikaže župnik ter kriči: »Za božjo voljo, kaj bodo pa rekli liberalci!« Basedo »liberalec« je izgovoril s tako sveto jezo, da sem se hipoma prebudil.

Advokat.

Iz sodne dvorane.

Pri okrožnem sodišču je obravnava zavoljo nekega ustreljenega konja. Obtoženec je Jaka Piš, kmet iz Gaja, širokoplečat, malorazumen hribovec z lodnastim jopičem in odrgnenimi, resnatimi hlačami. V šolo ni hodil. Sedi na zatožni klopi in breskrbno zeha, prepričan, da se mu ne more nič zgoditi; najel si je namreč advokata. Občinstva razen enega trebušastega časnikarja in prič, skoro ni; v dvorani vlada grozna sparica, ker ob treh je popoldan v mesecu juliju.

Sodniki so že zbrani. Strahovito, kakor levova je obližje predsednika. Eden prisodnik riše iz dolgega časa konja na papir, votant na levi sedi enakomerno na stolu razpoložen in že dremlje. Zapisnikar viha brčice à la Gullielmus Rex.

Ohravnava počasno napreduje.

«A-a-ah!» si je zopet enkrat kakor doma na glas zdehnil obtoženec.

Zdaj se dvigne slavni kazenski zagovornik dr. Iskrca, z leveco v hlačnem žepu, drži v desnici svinčnik Koh-i-noor in vrta z njim zdaj v zrak predse, sedaj zopet se sklanja nad akti, Koh-i-noor vertikalno oprt ob mizo ter govori enakomerno brez naglase, brez odstavka, obrnjen proti sodnikom, ali zdi se z malim uspehom. Sodni dver se strašno dolgočasi.

«Proklete muhe!» je mislil zopet enkrat na glas obtoženec.

Strogo pogleda nanj predsednik:

«Jaka Piš, vi ste tukaj kot obtoženec in vam ne pristoji, glasno govoriti!»

«Je že šla!» pravi zopet Jaka.

Sodnike posili smeh. Advokat zavrti s svinčnikom v zrak proti svojemu klientu in ga ostro pogleda, potem nadaljuje:

«Visoki sodni dver! Baš okolščine je treba uvaževati in potem se nam pokaže dejanje mojega klienta v celo drugi luči. Pomislimo baš, luna krasno sije, ko se v najboljšem spanju pred polnočjo prebudi moj klient, gleda iz postelje skozi okno in zagleda bližati se zajca. Zajec raste višje, vedno višje... je že kakor konj! Baš... groza popade mojega klienta; ne ve več, kaj dela. Na steni visi stara puška iz časov dedekovih, nema-

bita... popade puško, ustrelí... in pošast zopet izgine. Kje je to kaka krivda? Visoki sodni dver! — V svoji vesti si je moj klient čisto miren. Njegov čin je preprost silobran! In če bi takrat res tudi slučajno kreval konj soseda Juriča okoli Pisovega hrama, izjavljam, da mrha ni bil vreden niti 40 kron. Za to je priča cela vas, katera naj se sem pozove!»

Zagovornik se samozadovoljno vsede. Predsednik najprej pozvoni, potem zakliče:

«Obtoženec Jaka Piš!»

«Tukaj!» oglasi se ta in se po vojaško postavi.

«Kaj nam torej morete vi povedati?»

«Kdo? Jaz?»

«Da, vi!»

«No, tako je bilo!»

«Kako tedaj?» sladka se predsednik.

Jaka Piš ni rojen govornik, zato pripoveduje le v predsledkih.

«Ta prokleti konj je skakal vedno čez plot na moj vrt... Jaz sem rekel Juriču: Zapri si konja; bo ti ga vzel vrag!... Mrcina mi dela škodo... Tikve, posebne vrste semen, mi je že vse požrl!... Jurič pa nič! Nekaj časa sem molčal in trpel... pa si mislim: počakaj, pokažem ti, kaj reče postava! — Nabašem zvečer puško in čakam!... Že sem mislil iti spat proti polnoči, preskočim zopet plot... mrha, kaj iščeš tu?...»

§ 1. državnega šolskega zakona.

Govoril na XXII. glavni skupščini Zaveze dne 7. avgusta t. l. v Novem mestu Engelbert Gangl. Konec.

Duševne sile se razvijajo z uvajanjem v razumevanje naših kulturnih zahtev in našega kulturnega življenja. To je vzgojna naloga šole (Klici: Tako je!)

Mi smo že l. 1908. na XX. skupščini Zaveze v Gorici poudarili tole: »Z imenovanim zakonom (iz l. 1908) je dana vsem narodom in vsem stanovom pr. lika in dolžnost, da se dvignejo duševno in s tem tudi na gospodarskem polju ter se usposobijo za plemenito tekmovalstvo na kulturnem in gospodarskem polju. Kako se naj ta splošna sredstva porazdeli med posamezne narode in stanovne, to je delo njihovih zahtev in potreb, to je razdelitev splošnega načrta v podrobnosti, ki naj dviga dele k celoti, odstranja razlike in zapreke ter naravnava vsa pota do moralne in materialne blaginje. To je naš smoter na zemlji.« — Torej isto, kar v bistvu zahteva prej navedeni citat Pestalozzijev. — Nadalje smo rekli tedaj: »In ako imajo vse množice našega ljudstva, kakor so že različne po poklicih in opravilih, po zmožnosti in individualnosti, kaj skupnega, je ta skupnost gotovo šola... Mi učitelji in učiteljice nečemo in ne dopustimo, da bi se ponižala šola v družbo tej ali oni politični stranki, temu ali onemu naziranju, ki kjerkoli in kadarkoli slučajno prevladuje in vleče nerazsodno množice za seboj. Ne! Šola bodi za ljudstvo!«

Zakaj ponavljam te besede? Zato, da dokažem, da se naši nazori ne menjujejo, temveč da ostajajo včeraj in danes isti, ker imajo trden temelj v pravem pojmovanju vzgojne naloge ljudske šole in v pravem pojmovanju § 1. drž. sol. zakona. Či kdo govori drugače, povejte mu v lice, da laž! (Klici: Res je.)

§ 1. drž. sol. zakona nam daje pravico zahtevati tole: Naše ljudstvo naj samo ne dela in ne trpi, ampak naj tudi živi in uživa, ker je tudi naše ljudstvo skupina vrlih ljudi in državljanov!

Hočemo vzgojo volje! Otrok naj postane pravno misleč in socialno čuteč in delajoč človek. Smoter mu je popolnost v pravnem in socialnem pogledu. Večno gibanje, večno snovanje mu je srečstvo, ki ga dovaja k popolnosti, a ga nikoli ne dovede do nje, ker se tudi popolnost izpopolnjuje z razvojem njegovih duševnih sil. Večna nezadovoljnost je produkt inteligence duha, a je obenem motor, ki žene človeka preko premaganih naporov do novega dela, ki stremi za izboljšanjem vladajočih razmer. Vse to večno gibanje, to gibljivo morje duševnih sil, se zrcali v kulturi, ki ji daje vsaka doba svoje lice in ki je obratno zrcalo svoje dobe.

Ne mehkužnosti, sanjivosti, opiranja na vidne in nevidne moči, ampak trdne volje je treba, ki zbudi v človeku samozavest in mu da vero v samega sebe. ničesar ne zahtevam od tebe, česar bi ne zmogel! — Iz samozvesti in iz vere v samega sebe se razvije spoštovanje lastne osebnosti in lastne zmožnosti, zato ne more biti hlapčevanja, potuhjenosti in klečplaznja tam, kjer spoštuje človek samega sebe. Tako spoštovanje samega sebe ni bahaštvo, temveč je pravična cenitev lastne vrednosti, ki opravičuje vsakogar do vseh utemeljenih in upravičenih zahtev, torej tudi do enakopravnega izvrševanja vseh zakonitih določil. Z vzgojo duševnih moči in z njih razvojem je padla razlika med ljudmi, je padlo poniževanje in povzdigovanje enega nad drugim: demokratizem je razdril meje in zapisal vsakomur izmed nas na čelo najlepše ime: človek! (Burno pritrdjevanje.)

«In potem?» se začne zanimati predsednik. Tudi votant na njegovi levi se malo zgane.

«Ne, potem? Kaj potem? Meril sem, sprožim na deset korakov... mrcina se zvali na zemljo. Da bi se ne zvedelo, zavlečeva ga za vas na cesto!»

«Kdo vam je pomagal?» poizveduje votant na desni.

«No, kdo? Žena!»

Advokat je z veliko nevoljo poslušal, kako lepe vse pripoveduje njegov klient, vrtal je s svinčnikom v zrak, odmigaval z očmi, vse zastoj.

«In kaj bi bil vreden konj?» povprašuje, kakor da bi ga sicer malo brigalo, predsednik.

«No, vreden? Med brati bil je vreden 300 kron. Samo moje tikve...»

Predsednik daje z roko znamenje Pisu, da je že dovolj, da naj tiho bo. Zagovornik pobira po mizi svoja pisma. Sedni dvor se tudi odpravlja v stransko sobo k posvetovanju. Jaka Pis pa je še vedno prepričan, da se mu ne more nič zgoditi: saj si je najel advokata!

* * *

Ko se po končani obravnavi zunaj na hodniku srečata, poreče dr. Iskrca milemu Pisu: «Budalo! Če nisi hotel tajiti, zakaj si me pa najel?» F. S. Š.

Iz volje se rodi moč, duševna moč, lista moč, ki ne pozna resignacije in plašljivosti. Iz otrok hočemo svobodnih mož, ki zagovarjajo pravico in resnico, četudi v lastno škodo. Tako se iz volje in moči razvije, utrdi, ustanovi v človeku značaj, ki je odlika moži in ženi, pridobljena s svojim delom, dragocena krona vzgojnega dela ljudske šole! Takega si mislim vrlega človeka. Vsak posameznik bodi Jurčičev junak, ki kliče svojemu sodcu s ponosno samozavestjo:

Trd bodi, neizprosni, mož jeklen, kadar braniti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu! —

Tako stoji vsak posameznik, ki je del skupnosti, tako stoji skupnost, ki je sestava posameznikov: Vsakomur pravico in čast, ki mu gre; nikomur krivice, nikomur dobrot na škodo drugemu!

To je orožje, ki ga daje po določbah § 1. drž. sol. zak. ljudska šola mladini na pot, na boj z življenjem!

A kdor hoče vzgajati tako, mora biti v tem smislu vrgojen sam! (Odobrovanje.)

Sklep.

Govoriti bi se dalo še o tem; povedati bi se tudi dalo, kako se ta teorija izvaja v praksi. O tem pa se nisem namenil razpravljati, zato prebajam h koncu.

Slovensko napredno učiteljstvo je moralo že nešteto krat slišati sovražnikovo očitjanje, kako prav nič ne umeva svoje vzgojne naloge, kako stoji v nasprotju zlasti s tisto točko § 1. drž. sol. zakona, ki govori o npravnoverski vzgoji. Smatral sem za svojo dolžnost, da enkrat pošteno in odkrito odgovorim temu očitjanju. Upam, da sem ga izpodbil tako, da trga očitjanja danes ni več. Zdelo se mi je pa to potrebno zlasti še zategadelj, da se tudi prijatelji natančno poznamo med seboj, da se bo delo slovenskega naprednega učiteljstva prav cenilo in — spoštovalo in da bodo nam prijatelje oči gledale v šoli še kaj več nego samo navadno učilnico, da bodo umevale njeno delo, ki sloni v potrebah ljudstva in ki ima svoj smoter v sreči otroka, človeka, državljanja!

Naše plačilo je, da se prokletstvo izpreminja v blagoslov.

Samo še eno vprašanje: Ali slovensko napredno učiteljstvo ve, kaj hoče in dela, kar hoče § 1. drž. sol. zakona, ki smo si ga sedaj ogledali od vsah strani!

Roke na srce in odgovorimo kratko in jasno: Da! — (Več minut trajajoče burno ploskanje.)

Gospodarski del.

Razglas o oddaji plemenske živine (bikov, krav in telic), kupljenih z državno podporo. Vsled državnega zakona z dne 30. decembra 1909, tičočega se pospeševanja živinoreje, je določenih za dobo od l. 1910. do l. 1918. letno 6,000,000 K za vse dežele, zastopane v državnem zboru, in sicer s pridržkom, da se zaraditega ne prikraja doslej običajna redna državna podpora za povzdigo živinoreje. Na Kranjsko odpade za l. 1910. od te podpore 133,442 kron. Način te porabe gre po zakonu določiti kmetijskemu ministru s sodelovanjem deželni odborov in glavnih kmetijskih korporacij. Del te podpore se ima takoj porabiti za nakup dobre, oziroma čistokrvne plemenske govedi, ki se po znižani ceni odda živinorejcem v deželi. Da bo c. kr. kmetijska družba pri razdelitvi take živine mogla staviti svoje nasvete, se živinorejci nujno pozivajo, naj brez odloga, t. j. takoj vložijo svoje nekolikovane prošnje na podpisani glavni odbor za podelitev

plemenske živine (bikov, krav in telic) po znižani ceni. Oddajala se bo živina vseh pasem, ki so primerne za razširjenje v deželi. Vsak živinorejec, ki mu bo prisojena kaka žival po znižani ceni, se bo moral pravnomočno obvezati, da se bo točno držal predpisanih pogojev. Kmetijske podružnice, kmetijska društva, živinorejske zadruge ali županstva, ki prosijo bika po znižani ceni, morajo navesti, kateri kmetovalec sprejme bika v oskrbo in kdo prevzame jamstvo, da se predpisani pogoji izpolnijo. Društvom, zadrugam in občinam bodi enkrat za vselej povedano, da se nimajo nadejati nobenih podpor za vzdrževanje plemenskih bikov, ker je to pač naravna dolžnost živinorejcev samih, oziroma občin, ki imajo po zakonu dolžnost skrbeti za plemenske bike in stroške potom občinskih naklad porazdeliti na davke vseh občanov. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, 5. oktobra 1910.

Razdeljevanje plemenskih bikov po sužani ceni. Deželni odbor kranjski je sporazumno s c. kr. kmetijsko družbo že odredil nakup plemenskih bikov simodolske pasme. Prosilci, katerih prošnje za bike te pasme se je ugodilo, se v kratkem obveste, kdaj in kje morajo živali prevzeti. Plemenski biki pincgavske in montafonske (sive) pasme se razdele tudi še to jesen. Prošnje je vložiti do 20. oktobra 1910 pri deželnem odboru ali pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani. Prosilci iz krajev, kjer so živinorejske zadruge, naj prosijo potom zadrug. Zadruge, kmetijske podružnice in občine naj navedejo, kdo bika prevzame v rejo. Tudi prosilci iz okrožij, za katera je določena pincgavska in siva pasma, ki so letos že prosili za plemenske bike, naj prošnje ponove ali izjavijo, da stare prošnje vzdržujejo.

Razdeljevanje plemenskih krav po znižani ceni. Deželni odbor kranjski bo sporazumno s c. kr. kmetijsko družbo še letos razdeljeval plemenske krave pincgavske, montafonske, in simodolske pasme. Prošnje je vlagati do 20. oktobra 1910 pri deželnem odboru ali pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani. Oziralo se bo po možnosti na morebitne želje glede starosti, cene i. t. d. Prosilci se morajo v prošnji izrecno zavezati, da odkazane jim živali ob določenem času na deželni pristavi v Goričanah pri Medvodah prevzamejo, ker bi se sicer krmile krave na njihove stroške. Ob prevzetju je položiti kupnino, to je dvetretjine nakupne cene. V slučajih posebne potrebe se bo dovolilo plačevanje kupnine v največ treh letnih obrokih. Take želje je v prošnji izrecno omeniti. Zadruge, kmetijske podružnice in občine morajo v prošnjah navesti, kdo krave prevzame v rejo.

Nova določila glede spremnih listin za pakete v Rumunsko. C. kr. trgovinsko ministristvo je naznanilo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se mora odslej vsakemu, za Rumunsko namenjenemu paketu pridejati izvirno fakturo, ki jo je pritrditi na druge spremne listine. Sprejemni poštni uradi morajo na carinske izjave k paketom za Rumunsko z ročno pisavo napisati sprejemno številko paketa in pridejati krajevni in dnevni pečat. Primerna uredba poštne tarife za pakete se pridruže.

Tedenski sejem v Kranju dne 10. oktobra 1910. leta. — Prignalo se je: 98 glav domače goveje živine, 312 glav bosanske goveje živine, 23 glav goveje živine hrvaške, 7 domačih telet, — hrvaških telet, 146 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. —

Na sejmu.

Črtica, pisal Josip Premk.

Ni bila ravno tako stara vdova Kocmurjevka, nekaj čez petdeset jih je imela, pa skoro vsak mesec je postala kar tako čez noč nekako kilava, sama sebi v napotje. Glava jo je bolela in polegala je na čelešniku in na peči, stokala in se jezila par dni nad svojo nadlogo, pa ji je zopet prešlo in odleglo.

Tisto jesen pa jo je zgrabilo, da je morala v postelj. Prišel je padar in ji nasetoval kubanega trepotca in gorskega cvetja. Ded Primož, najstarejši in najbolj izkušen možak v celi vasi, ji je akubal strd in polagal na čelo golobje govno, tako pripravljeno in povito, kakor je znal samo on, pa ni hotela od nje bolezen in ni hotela. Vse moko je bilo vzglavje, tako ji je bilo vroče, ponoči pa jo je zeblo, da jo je moral ovijati sin Pavle v gorke rjuhe.

Tisti večer pred svetim Mihielom pa je dejala Pavletu, ki je bil njen edini sin in je bil za svoja osemnajsta leta precej koloprsast in budalast, kakor se je govorilo.

«Ti, Pavle,» mu je dejala in Pavle jo je poslušal verno in pazljivo. Prav k postelji je pristopil in se popraskal po uhlju kot da hoče bolje slišati. «Jutri je sv. Mihiel, priprošnjik za zadnjo uro, moli

mecoj žalostni del rožnega venca in prosi ga, da bi se dobro izteklo, tako mislim, da bi prodala telico. Jutri je semenj v Ribnem, vsako leto je na dan sv. Mihele, in ni napačno, ako se proda ta dan, mnogo več zaleže denar.»

Na to je nekoliko pomolčala in pogledala Pavleta nekako nezaupno.

«Zberi tvoje misli,» je dodala — «preudari in stori, kakor ti narotim in ne budali po svoje! Če bi bila zdrava, bi šla sama, pa ne morem, saj vidis! Denarja pa ni pri hiši, zima bo dolga in kašca bo kmalu prazna — saj se menda že sedaj vidi dno. In sedaj še ta bolezen, hudo me je kaznoval Bog! Telico morava prodati, osemdeset bo vrgla, postavna je, dasi nekoliko suha, pa bo že šla za toliko, samo dobrega mešetarja moraš dobiti. Pa pazi na denar, v notranji žep ga deni, v molitveno knjižico in večkrat se potipaj, če jo še imaš. Tako stori, Pavle, ali si razumel?»

Pavle je prikimal in se pogladil po kuštravih lasih.

«Sedaj pa lezi za peč in se odpočij! Dolga je pot v Ribne, tri ure boš hodil in zgodaj jutraj moraš oditi. Moli, da bi drago prodal, in povej, da je od dobre krave, šestkrat je povrgla in vsa teleta so prišla srečno k sebi; tudi ta telica ne bo napačna za pleme. Tak povej in ne goni je pre-

Od prignane živine je bilo za mesarja 40 glav domače govede in 112 glav bosanske govede. — Cena od kilograma žive teže: 84—86 vinarjev za pitane vole domače, 80—81 vinarjev za domače srednje pitane vole, 68—74 vinarjev za nepitane domače vole, 80—82 vinarjev za bosansko goved, 1 K 20—1 K 24 vin. za teleta in 1 K 20—1 K 22 vin. za prešiče za rejo. — Pšenica K 10:50, proso K 7:25, rž K 8—, oves K 8:50, ajda K 7:50, repno seme K —, fižol ribničar K 13:50, mandalon K 12— koks 14:50 K, krompir K 3— za 50 kg.

Umetnost in književnost

Marija Konopnicka.

Poljska pesnica.

Dne 8. t. m. je umrla slavna poljska pesnica Marija Konopnicka v 64. letu dobe svoje. In pretekli terek se je vršil njen pogreb ob izredno veliki udeležbi zastopstev iz vseh poljskih krajev. Izpreved se je pomikal po glavnih ulicah mesta Lvova, kjer so gorele v flor odete plimove svetilke. Na čelu izpreveda so korakali ljudskošolski učenci in srednješolski dijaki, za njimi gojenke raznih zavodov in za temi dijaki Lvovske univerze, tehniške in gospodarske akademije, za temi mnogoštevilna društva in korporacije. Za krsto so stopali sorodniki, potem cesarski namestnik dr. Bobrinski, deželni maršal grof Badeni in več poslancev, podpredsednik deželnega šolekega sveta, mestni župan dr. Lev in več profesorjev visokih šol.

Marija Konopnicka se je rodila leta 1846. Ona je pesnica boli in radosti. Najnovejša modroslovje je vzbudilo v njej razne verske dvome; ona razglablja o bistvu božjem, o postanku vere in o namenu človeka v njegovem pozemskem življenju, ne da bi našla rešitev teh vprašanj. Njej se zdi beda in gorje malih in revnih tega sveta nezdrutljivo z vseumiljenostjo in vsemogočnostjo božjo, in ob dokazu, da so bili na svetu vedno bogatini in reveži, srečni in nesrečni, se pesnica vpraša, zakaj je tako bilo in zakaj mora tako biti v prihodnosti. Temu svojemu globokemu sočustvovanju s trpljenjem in solzami v najnižjih ljudskih slojih posvečuje svoje pretresljive pesmi, ne da bi tlažila reveže, mli da bi imenovala onega, ki je vsega tega kriv.

Konopnicka rada razpravlja o modroslovnih vprašanjih, razodeva krepkega, moškega duha in posebno ceni klasični svet; v tem oziru je podobna poljskemu pesniku Asnyku. Za klasični svet se je vnela in navdušila na svojih potovanjih po Italiji in Grškem. Ona se odlikuje po brezhibni obliki in blagodonečnem jeziku kakor Asnyk in je razen tega duševno sorodna češki pesnici Krasnohorski, kadar kliče po «Demovini» in zaide v govorniški ton. Konopnicka je pesnica «boli in žalosti žene», njena zasluga je, da je «v narodni panteon uvedla — ljudstvo». Velika njena pesniška nadarjenost se razodeva v kmečki epopeji «Gospod Balcer v Braziliji», v kateri slika nesrečne poljske izseljence, ki so upali najti srečo onstran velike vode in ki so odtam nastopili pot v daljino svojo domovino v trdnem zaupanju na Boga, kojega zaupanja niso mogli omajati najbridkejša razočaranja. Široko duševno obzorje opazujemo ondi, kjer razpravlja o velikih zgodovinskih osebah, kakor o Mojzesu, Husu, Galileju. Višek njenega pesniškega izpovedanja tvori «Credo» v «Fragmentih». Od svojih rojakov se razlikuje Konopnicka v tem, da se zanima za slovanski svet, zlasti za Čeha, Hrvate, Slovence in da rada prevaja iz njihovih pesnitev (tako zlasti Vrhlickega — davi je tudi marsikaj prestavila iz Hamerlingevih, Heycejevih in Askermanovih del; v povestih, zlasti v potopisih iz Gorice, se s posebno ljubeznijo bavi z Jugoslavlani. Konopnicka pa tudi pozna normanske obale, ni samo pesnica, ampak ume tudi ganljivo pripovedovati, piše leposlovne razprave in eseje, ki so

hitro, da ne bo upehana, kakor bi bila nadušljiva. Ali si si zapomnil, Pavle?»

Zopet je Pavle prikimal in nato je legel za peč. Natanko je premislil, kako se bo opravi drugi dan, kako bo prodajal in barantal in se vrnil po tem z rdečimi bankevc.

Druge jutro je šel v hlev še z mrakom. Pregledal je telico od vseh strani in zmedroval sam pri sebi nekako tako, da jo je mati še premalo cenila.

— Devetdeset bo vrgla — je mrmral med potjo k vodnjaku, — Kako bi ne, če se dobro govori in posebno na dan sv. Mihela, ki je priprošnjik za vse dobro.

Potem jo je napojil, skrbno zapahnil prazen hlev in jo odgnal počasi po vasi mizdol.

Na vzhodu je jelo bledeti nebo; zelenkasta svetloba se je širila izza gor; zvezde na vztočju so vztrepetavale in tonile druga za drugo v medlo, jutranjo zoro...

Ko je prišel na okrajno cesto, je srečal Jošta, kmeta iz sosednje vasi, ki je bil na glasu, da je dober mešetar, a še boljši pivce: dobre posestvo je bojda imel nekoč, pa je poginjal vse po grlu.

čisto subjektivni, a vedno nenavadno zamisljeni in podani. Njen literarni jubilej so praznovali nele na Poljskem, ampak tudi na Češkem, kjer so se takorekoč udomačile pesnitve Konopnicke v prevodih.

Ljudska knjižnica III. in IV. zvezek. Higijena na kmetih. Po dra Ernesta Feltgena knjigi «Landhygiene» priredil M. Č. Cena 120 K, po pošti 130 K. Izdaja Vekoslav Spindler, urednik v Celju. Priporočamo.

Dopisi.

Iz Gorič nad Kranjem.

III.

Babjeverstvo, začarovanje, vraževanje in vedeževanje v karavanskem Podgorju od Kokre do onestram tržiške Bistrice.

Daleč, daleč za svetovnim tokom in napredkom je duševno zaostale prebivalstvo v podnožju prekrasnih naših Karavank s sivina očakoma, majestetičnim Storzcem. V izobrazbi, omiki, svetovnem naziranju in pojmovanju, vedi in obnašanju prekašajo Storžičeve podanike njegovi sosede v Dolinskem Posavju za 50 let. Ni moj namen blatiti, še manj laskati se komu, ampak povedati hočem resnico. Duševni nivo takozvanega «Zaborštnika» je minimalen. Na tako nizki stopinji izomike, vede in znanja, svetovnega naziranja in pojmovanja — menda ne najdeš širom Avstrije kaj enakega niti kjer — izvzemši morda bivalce visokih tirolskih gor. Kdo je krivec? In kaj je temu vzrok? Slabo urejena šola na eni, na drugi strani pa cerkev, katera izrablja ljudstvo v svoje namene.

Tukajšnji prebivalci ne trpe naprednega pouka. Duhovščina jih v tem njih stremeljenju najkrepkejšo in najizdatnejšo podpira in terorizira — in gorje učitelju, ako se jim upira — in ne pokori. Ves šolski nauk bazira, koncentrira se in suče v cerkveno-verskih rečeh, v okvirju zahtev in koristi verske cerkve in njenih služabnikov. Le za silo se prične otroci z veliko težavo nekoliko branja in pisanja, v vseh drugih takozvanih posvetnih ljudskošolskih predmetih-realijah i. t. d. nimajo otroci — te duševne sirote — niti pojma. Otroci ne vedo skoraj nič iz zemljepisja; ne poznajo niti domačega kraja, da ne govorim o sodnijskem, okrajnoglavarškem okraju, o deželi; ne vedo, kaj je občina, kakšna nje sestava, delokrog; kaj krajni, kaj okrajni, kaj dež. šolski svet; ne vedo, kaj je deželni, kaj državni zbor i. t. d. i. t. d., ne vedo nič o pravicah in dolžnostih državljanov, ne dobivajo nikakega pouka o kmetijstvu, živino- in sadjarji, zdravilstvu, snagi, zračenju, živilih — obnašanju, vedenju doma in izven doma; nimajo pojma o pripomočkih pri neizgovarjanih i. t. d. i. t. d. ... Pa zakaj vsa ta nemarnost? Zato, ker vsi ljudskošolski takozvani posvetni predmetje eksistirajo samo na papirju; merodajni faktorji pa k temu molče, se ne ganejo; saj je tako ljubo, prav in vseč gospodu — fajmoštru — Res skandalozno, žalostno!

In kakšni so sadovi in nasledki tako zverženege in pomankljivega šolskega pouka? Za glavje mojega pričujočega spisa Vam jih, dragi čitatelji, v vsej svoji ostudni, toda resnični nagoti kaže in naznanja. Skoraj v vsaki vasi te pokrajine se najde vedeževalec, zagovarjalec ali čarovnik. Ta je navadno kak starih-prefriganec, kateremu staro in mlado pripisuje nadnaravno moč — in mu nosi bogata darila za zagovarjanje. Na konkretnih doživljajih med ljudmi — temi duševnimi žrtvami take brezvestne šolske odgoje in izobrazbe, dokazem Vam, da nadpis pričujoči moji razpravi odgovarja povsem resničnost. Evo jih: Plevico oskrpne po golih bedrih gad; priteče k meni. Pomagajte! Hočem ji zmvati nogi z jedko tekočino — lugom, octom i. t. d. Nič. Kar zvibira in zdirja

Velik je bil Jošt, za dve glavi višji od Pavleta, in tako zaripljen in zabuhel v obraz, da so se male, rjavkaste oči komaj vidile iznad tolstih lic. «Kam pa ti, Pavle?» ga je ogovoril in se mu pridružil.

«Na semenj,» je odvrnil Pavle nekako samozavestno, ker nikoli v svojem življenju še ni šel po tako važnem poslu.

«Oho,» se je začudil Jošt in pogledal nazaj na telico. «Kaj te le kosti misliš prodati?»

«Kakšne kosti?» se je zavzel Pavle in ga pogledal nekako začudeno. «Dobro živinče je, tako ti rečem; od dobre krave, šest telet je imela in vsa so prišla srečno k sebi. Tudi ta ne bo napadna za plemel!»

Pavle si je zapomnil, kako mu je naročila mati in je povedal prav tako, a Jošt se je zasmeljal na vse grlo.

«Ne bodi budalast, kaj misliš, da vidim danes prvo telico. Koliko pa jo ceniš?»

«Osemdeset,» je odvrnil Pavle nekako plaho, ker o Joštu je čul, da zna in ve ceniti živino, kakor malokdo.

Dalje prih.

k sosednjemu čarovniku (zagovarjalcu), da ji strup — zagovori; dobil je zato dva funta masla in pet velikih sirov — nasledke gadjje oskrpe pa nosi babnica še danes.

Č. je kako živinče krzomočar, ali pririlo zlemega pajka, je napenja ali jo je kaj pičilo — takoj se pokliče «začarovnik» — n'kakor pa ne živino-zdravnik a) V oblaku zavrti, toča se vsuje, m'znar z doma priteče prepozno — zvoni — po toči — kmet v jezi zdirja, privihra nad zvonečega mežnarja v cerkev — ter ga tam pošteno prelomasti, češ, ti si kriv, da je toča potolkla. b) Nevihra vre — Tonček hitro «habance» iznad hlevnih vrat; — Micka — hitro po čepino — in žerjavico v peč, v hipu je vsa družina na hišnem pragu; oče kadi proti viharnemu oblaku — vsa družina se prekrizuje in molči. — c) Zablika se; vse globoko vzdihne — in s tresočimi ustnicami polglasno govori: «Ta Bog in ta svet križ božji»; (Bliki imajo za boga [Blak-Bog]; njegovo šviganje in križanje pa je: križ božji). Pisem 1: — nebes imamo kar na tucate. Vsa ta pisma so padla na zemljo v Lurdu. Vsebinska teh nisem je naravnost grozna, pa tudi dobrodejna. Če n. pr. žena ne more poroditi; dene naj tako božje pismo na — trebuh in — takoj bo — slo. Č. ti je tat okradel denar ali kaj drugega, položi božje pismo na tisti kraj, kjer je ležal denar ali okradena reč — in tat jo prinese tjakaj nazaj.

Tudi škofova rdeča brošurica že služi za porodni pripomoček — in po vsej pravici; zakaj pa ne? saj je vsebinska te brošurice v najtesnejši zvezi — s porodom — in avtor brošurice je sam — škof; zakaj bi torej ne imela čudo- in čarodajne moči v sebi?

Zagovarjanje (začarovanje) vrši se nekako takole: Čarovnik med pre- in pokriževanjem — zdaj s pobožno-pomilovalno — zdaj zopet z ježno-namrdjeno gasto (kakor slučaj nanesa) — mrmraje in napol glasno izgovarja neartikulirane glase; med tem v nekaterih slučajih na ves glas zavpije — v drugih slučajih globoko vzdihne in namrdne obraz v milo pobožno mrmiko, prekrizajoč odčarajoče mesto od živali i. t. d. z desno roko. Dsedaj mi je imenoma in po bivalšču znanih sedem čarovnikov.

In tako bi Vam, dragi čitatelji, naštel še sto in sto enako pikantnih prazno- in vraževskih malikovanj iz naš pokrajine, pa za danes naj zadostuje. Menim, da vsak človek zdrave pameti in treznega presodka spozna in vidi, kako pomilovanja vredno in temeljitega pouka potrebno je to neznansko duševno zanemarjeno tupodgorsko ljudstvo, naših jako rodovitnih poljan. Prihodnjič posvetim nekaj specialne pozornosti solama v Goričah in na Trsteniku.

Iz občine Predoslje.

Ne vem že več prav dobro, kako je bilo, samo to vem, kaj da je bilo: nekega lepega dne sem se znašel v kraljevstvu Njegove Visokosti Čuka I., zaenkrat deželnega poslanca, z veliko muje marejenega župana, slavnega in duhovitega «Domoljubovega» sotrudnika itd., drugače pa opaskarja v nekem močvirnem grabnu nad Kokrico. In zgovoren in demokratičen kot sem, sem se spustil z njegovimi podaniki in putarji v razgovor in kar sem doživel in izvedel na tem izprehodu, to naj podam prijaznim čitateljem «Goranjca» v zabavo.

Najprej sem prišel na Kokrico, v tisto prijazno gostilnico na levo od Kranja gori, kamor ata Čuk tako radi hodijo duhat rože. Pravijo, da je to pri vrtnaric. Ko sedim v gostilniški sobi in pušim svojo viržinko, se naenkrat odpro vrata in notri stopi neznanski velikan, katerega bi se človek skoro zbral, ko bi ne bil ves s tinto namazan. Osabno se vsede za isto mizo in ukaže prinesiti pižace. Ko to dobi, vpraša vrtnarjevo mamo, če bi mu dala kaj za pohrustati in ko ne dobi povoljnega odgovora, se zadere: «Pod katerim županom pa si pravzaprav, hej?» «I, pod Čukom,» odgovore vrtnarjeva mama sramežljivo in izginejo med vrati. Ko jo kmalu nato tudi ta naš velikan pobriše naprej, pravi nekdo: «To je pa tisti Šingarjev slihar Podlesnik, ki bi rad po shodih poučeval druge ljudi. Nato povprašam gortnerjevo mamico, če bi se dobilo kaj prenočišča. «O, seveda,» pravijo in ker se je še delala noč, jaz pa sem bil revež truden, se podam k počitku.

Ko tako že precej časa ležim, pa ne vem ali se mi je sanjalo ali ne, samo zdelo se mi je, da je še nekdo prišel na spanje. Kmalu nato pa zališim hojo krog hiše, pa ne od mega ali dveh, ampak od najmanj dvajsetih ljudi. Globok vzdih in pa besede: «Oh, zavahtan sem!» mi uari na uho, nato pa je bilo zopet vse tiho. Proti jutru pa naenkrat nastane velikansk vrisč. Sedaj se pa v resnici zbrihtam in ko pogledam skozi okno, razločim lajanje psov, ker fantje so vriskali in se krohotali, ljudje odpirali okna in prižigali luči, gor po cesti sem pa videl, kako tropa fantov podi nekoga. «Kaj pa je?» vprašam nekega fanta, ki se kmalu nato prirohota po cesti. «Ej, mič ni, nič! Le častno stražo smo držali in pa za spremstvo in razsvetljavo smo poskrbeli, ker je še bolj temno, mi odgovori in izgine za voglom.

Ko grem proti poldnevni mimo predoseljskega župnišča, vidim, kako gospod župan zadovolju

Svoje zdravje

zadobite! Vaša slabotnost in bolečine izginejo. Vaše oči, žile, kite postanejo močne. Vaše spanje zdravo, zopet se boste dobro počutili, če boste rabili pravi Fellerjev fluid z znamko «Elsafluid». Tucat za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje ga le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin trg šte. 264 (Hrvaško).

ogledujejo Katoliški Dom. „Gospod župnik,“ ga nagovorim, „vi imate pa pohlevne in poštnevalne evdice kot se vidi na tejle mogočni stavbi!“. Tedej pa se namrdne in počasi izpregovori: „Samo da bi ti preklicami Susani ne bili tako slavohlepni! V Predoseljah mora biti središče, a ne na Suhi! No, pa mi dva s Čukom jih bova že panala!“. „No, gospod župnik, pa zadnjič ste se pa le dobro imeli pri igri na Suhi!“. „Kaj se! Saj se tja nisem šel in sem tudi drugim odsvetoval. Raš! na Rupo! Suho bomo pa že ugnali,“ in zopet se je zatopil gospod župnik v ogledovanje prekrasne stavbe. Jaz pa sklenem iti na Suho, da bi tamkaj tudi slisal mnenje. Z pred vajo srečam Fendeta iz Suhe, ki se je vedno z veseljem pristeval med najponižnejše Čukove podanike. „No, Predoseljani in pa Britofljani vas pa dobro dajejo, kaj, očka?“. „N. hvala, zlasti je plačilo sveta,“ odvrne žalostno Fende in pljune v roke, „iz naše vasi je šla luč po celi fari, tudi za cerkev in šolo in biro smo bili Susani prvi, ali glejte, naši učenci so nam zrastle čez glavo! Ni jih več na naše prireditve, se po oder grede rajši v Senčur kot pa k nam, če prirede kakšno igro — no, pa se mi ne bomo hodili k njim?“. „Kaj pa kaj občinske zadeve?“. „Ni vredno, da bi govoril! Vse razumne može do malega je Čuk ven pometal iz odbora, mi moramo le kimati, par možakarjev, ki so napel fabrikantje, napel kmetje, nam pa komandirajo. Ampak tako ne bo šlo in ne bo šlo,“ je tarna Fende, jaz pa sem ga po svojih močeh tolažil ter odšel nato proti Britofu.

Tu srečam Škofca iz Ilovke in pa Pavovčevega oča iz Britofa, živahnega in zelo razumnega moža, za katerega je Čuk napel vse moči, da bi mu pri njegovih načrtih ne bil več v občinskem odboru na potu. Oba stejejo med puntarje in Čuk, pravijo, da vedno dobro čuti, kje se mu najbolj stolček maje. „No, kaj pa vidva delata,“ jih nagovorim. „Mož iščeva, mož,“ odgovori Škofc, Pavovčev oče pa pristavlja: „Bodo že prihodnje deželno in državnozborske volitve pokazale, ali hočemo biti možje ali kimovci. Jaz mislim, da tudi kmet lahko sam sebi gospodari — sicer bomo pa že videli!“. Ugajala sta mi prijazna in samostojna misleča moža, a ker se mi je mudilo, se poslovim. Ko grem mimo Strukljevega poda, vidim, kako iz senčurških kulis delajo oder, iz kuhinje pa se zasliši nežn vesel glasek: „Oh, zdaj se bo pa še naš fantek navadil iger,“ kar pravijo, da očetu ni preveč všeč. Pod Britofom sem nekoliko premišljeval, ali bi obiskal še Šungarja in Čuka ter jih v junji osamelosti nekoliko potolažil, toda prelozil sem to raje za v drugič, in takrat bom še marsikaj zanimivega izlekel iz svoje polne torbe, ker sem za danes zmolečal.

Da ste mi zdravi! Potnik.

Radovljanske novice.

Osebnosti. G. I. Romold, sod. avskultant, je imenovan sodnikom v Mokronogu. Čestitamo!

Dne 4. oktobra, na dan godu našega vladarja, se je vršila slovesna sv. maša v stolni cerkvi, katere se je udeležilo c. kr. uradništvo polnoštevilno, na čelu jma c. kr. okrajni glavar. mestni zastop z deželnim poslancom-županom dr. J. Vilfanom, šolska mladina in mnogo občinstva. Raz mnogih hiš smo opazili dokaj cesarskih zastav, ki so poveljevale redko slavlje našega vladarja.

Druga številka „Triglava“ je zagledala beli dan po dolgi dobi. Sicer se tiska sedaj list tam dol na Dolenjskem, v Krškem, a ker je uredništvo in upravnistvo v Radovljici, smo kot navdušeni Radovljčani lahko nekako ponosni na to, da imamo tako izborni list, ki nam obeta že tu na zemlji raj, kjer se bo cedilo mleko in med. List je pač neka posebnost med slovenskimi listi in naše znanje je preskromno, da bi mogli določiti, kam naj ga prštejemo. Samo to omenjamo, da se po dobrem kosilu prav dobro prikaže. Svetujemo: vzemi ga in beri.

Elektrarno, in sicer deželno, dobimo Gorenjci na vsak način, in sicer v neposredni bližini Radovljice — v Globokem. Pred štirinajstimi dnevi so že „glhali“ za parcele, ki pridejo v poštev, če se napravi jez na Savi pri Globokem. Črne so različne, a stalnega se ni še nič kupilo. Nismo črnogledi in iz srca bi želeli, da se uresniči ta misel, a kljub temu smo tako trdno uverjeni, da iz te moke ne bo kruha, kakor le kaj. Prej bo Sava nazaj tekla, kakor pa da bo delala elektriko.

Nas „Sokol“ je priredil pretečeno soboto, 2. t. m., odhodniški k vojakom odšlim bratom, med temi je bil tudi načelnik. Od odhajajočih bratov se je iskreno poslovil brat starosta dr. Vilfan, polegajoč jim na srce, da naj tudi pri vojaštvu ostanejo zvesti „Sokolskim“ načelom in mislim. Pri tej priliki so se razdelile tudi častne diplome tekmovalne telovadbe na Jesenicah, ki so jih priporili bratje Kapus, Hrovat in Olip. Večer je kaj hitro prešel in le prehitro smo se morali ločiti in posloviti od bratov-vojakov. Slednjič omenjamo, da je odbor „Sokola“ v svoji zadnji odborovni seji sklenil, prirediti tudi letos običajni Miklavževi večer, dalje vprizori v kratkem zabavni večer z igro in Silvestra boče abhajati dostojno. Prostori brata Kunstlja bodo zopet združili te večere vse one, ki čutijo, da smo Slovenci. Na zdar!

Občinska seja mestnega zastopa se vsi prihodnji ponedeljek s raznovrstnim dnevnim sporedom.

Pomlad v jeseni. Te dni je cvetel in nekaj cvetov se še vidi — na sodnijskem vrtu lepotečni g m „Vajgelja“. Igra narave!

Iz stavbene kronike. Lična vila sod. kancelista L. Primožiča bo kmalu dovršena. V njeni bližini namerava postaviti hišo Iv. Fajdiga, a tudi nekaj družih podjetnih gospodov se pogaja za lastne strehe. Znamenje, da ugaja mnogim naše lepo mestce.

Uradi verskega zaklada se menda preselijo s 1. novembrom iz našega mesteca v Bohinjsko Bistrico.

Novice iz selške doline.

Mrtvega se našli v gozdu pri Kalisih 56 letnega Jakoba Pikovnika iz Lajs v selški dolini. Pod imenom „Podravnikar“ je bil znan daleč okoli, ker je delal in popravljal rejte in drugo suho robo. Prav rad je pil žganje, ki ga je sedaj tudi menda spravilo v grob.

Zadojo nedelje so si fantje iz Česnjice in Rudnega kri spuščali pred „zadrugo“ na Česojici. Enega ranjenca so morali peljati k zdravniku, Cvirn pa se je šel sam šivat.

V „selškem domu“ razklada sedaj Rožnik vsako nedeljo svojim evdicam, kaj je videl na potovanju v Jeruzalem. Vidi se, da je mnogo opazil, ker je videl celo tisti kol, s katerim je bil pobit oni, o katerem se bere v zgodbi o usmiljenem Samaritanu. Seveda pove tudi rad, kako je opazoval dekleta pri pranju, in katera je imela bolj umazane noge in je bila bolj pomanjkljivo oblečena.

Posojilnica na Česnjici gre vedno bolj raskovo pot. Vsak mesec se več dvigne kot vložki vanjo. Meseca avgusta so ljudje vzeli des-krat toliko ven kakor vložili. Nasprotno pa prav pridno izterjujejo posojila. Da, da, to dela Hrastnik! Kajne, očka Petrač, to ste zadeli terno, ko ste ga lupili! Terno je zadel le Šimen, ki je poleti v Hrastniku lovil „Orle“, sedaj pa zajce.

Naprednjaki! Podpirajmo in širimo svoje časopisje tako, kakor to delajo klerikalci. Napreduje le tista stranka, ki ima dober in zelo razširjen tisk. Zatorej berite in naročajte „Gorenjca“!

Iz Špitališča. (Smešen konec organistove slave.) Organist Jovan je bil letos odstavljen kot zaslužen učitelj, pa tudi kot organist. Po dolgem čakanju je dobil slednjo službo v Prežganjih blizu Litije. Treba se bo posloviti od prijateljev. Oh, bitko slovo! Babnice so se kar izkušale, katera bi bolj jokala za bogatim gospodom z zlato uro in verzičico ter od preprjazne gospe s klobukom. „Takega gospoda organista ne bo imela več špitališka fara, da bi se tako prijazno pogovarjal s kmetom, kakor se vi,“ so mu zagotavljali v njegovi štacuni, ko jim je delil razne čukreke in druge reči za spomin. V cerkvi je zagodel v slove polko; v soli mu podari učenka šopek z ganljivim govorom. Ko so začeli otroci na učiteljsko znamenje jokati (razen treh nepokornežev), tedaj hti Jovan ven, da spusti smeh, kajti bila je vsa komedija naročena od učiteljice, da bi se Jovan lahko hvalil, kako je bil priljubljen pri otrocih. Na sv. Mihaela dan se odpelje on in njegova milostljiva proti Motniku, ker mu skozi Kamnik ni dišalo zaradi njegovih upnikov. Poslavljaajo se pri motniškem učitelju zadene ga temen moment. Vrata se odpro, in vatopita dva moža od sodnije, da zarubita Jovana. To presenečenje ni popisati! Vzameta mu ves denar ter uro. Doma sta mu že poprej zapečatila štacuno. In to se zgodi Jovanu, ki se je nosil kot kavalir; kmetje so si steli v čast, da sta on in milostna gospa sploh govorila z njimi. Zdaj se pa naenkrat raznese govorica, da je pustil okoli 2000 kron dolga. „Jaz mu že prej nisem nič verjel,“ pravi nek kmet, „ko sem slisal, da je trem dekletom hkrati obetal zakon ter jih opeharil za okoli 1000 kron.“ „Zato pa ima tak trebuh,“ pravi drugi, „ker se pase s tujim denarjem!“ „Kaj bo neki rekel Učakar in njegovi pristaji, ki so Jovana imeli kakor za proroka?“ vpraša tretji. „Plačajo naj zanj njegove dolge, ki so se tako zanj vlekle!“ „Saj niso norci,“ pravi prvi, „da bi zanj plačevali, ker je skoro vso faro za nos vlekel.“ Vsake baharije je enkrat konec. Jovan je bil seveda klerikalec, kot se samoposebi razume od organista. Župnik Mezek ga je v početku njegovega bivanja slavil in koval v deveta nesesa. Ko se je Jovan oženil, so delali različne izlete. Tako smo večkrat zavidljivo gledali, ko je pridrdrala kočija čez Motnik, spredaj je sedel voznik in Jovan, zadaj sta pa sladko kramljala milostiva Jovanova in župnik Mezek. Ko je Jovan uvidel, da ta mežnaraka disciplina leze nad normalo, začel se je g. župniku po robu postavljati, nastalo je med njima sovražstvo. Župnik Mezek je začel napram organistu preganjanje tako daleč, da je Jovana moralno in finančno podrl. Danes ne sme nobeden več govoriti o kakem Jovanu, samo na tihem ter pri zaprtih vratih in oknih. Špitališčani kujejo pesmice, katere naj bi ostale v zgodovino našim potomcem:

Dost' prestal je Mezek besedi in poraza, pa bil vseeno veselega obraza; večkrat je moral k sodišču poteč, predno je spravil Jovana proč. Jovanu mogla je bit' druga postrega; bogato napitan, na mehko se vlega. Na telstem obrazu se m' lica blišče, objeli trebuha mu niso trije. Jovan naš ljubi ti šel si v Prežganje, tam pil in užival žavtovo boš žganje, ker vinčeka v kleti tam našel ne boš, postal spokojen in udan boš — mož.

V Kranju, dne 15. oktobra 1910.

Revolucija na Portugalskem.

Minister za zunanje zadeve Machado se je izrazil, da bo nova vlada najprej izdelala nov volilni zakon na podlagi splošne in enake volilne pravice, na kar pride na vrsto nov tiskovni in zborovalni zakon. Protirevolucije se ni bati, ker monarhistične stranke ni. Vsi redovi se razpuste.

Italijanska križarka „Regina Elena“ odpelje iz Gibraltarja staro mater portugalskega bivšega kralja, Marijo Pijo, ki je teta italijanskega kralja, kakor tudi vojvodo Oporto v Italijo. Kralj Manuel in kraljica-mati Amalija se nastaneta na Angleskem.

Dekret o kongregacijah, ki ukazuje takojšnji odhod jezuitov s Portugalskega, je že izdan. Posestva se zapečatijo in inventarizirajo.

Sklenilo se je postaviti v Lizboni spomenik padlim žrtvam revolucije. Dr. Bombardo, katerega je ustrelil umobolni poročnik, se pokoplje dne 16. t. m.

Tudi v Spaniji vre. Ministrski svet v Madridu je sklenil poklicati rezerviste v vojaško službo. Vlada hoče preprečiti ponovitev ustaje lanskega leta. Republikanci se gibljejo.

Da so klerikalni zavodi varni pred ljudstvom in pred vojaštvom na Portugalskem, so razobesili tuje zastave. Portugalski nuncij je razobesil nad svojo palačo — avstrijsko zastavo.

Diktator dr. Franco, ki je pred leti igral tako žalostno ulogo, je zbežal v Spanijo. — Italijanska in španska vlada sta se odločili za strogo izvrševanje postav, da zabranijo naselitev portugalskih menihov in nun v Italiji in na Španskem.

Evropa šteje do danes pet republik; zraven najmlajše, t. j. portugalske, še Francije, Švice, Andore in San Marino, ki je najstarejša republika, obstoječa že iz prvih časov po Kristu:ovem rojstvu. V Afriki je republika Liberi. V Aziji in Avstraliji ni nobene republike. V Ameriki jih je pa 17 in sicer od največje: Zjedinjenih Držav do najmanjše Costa Rica, ki šteje le 320 000 prebivalcev. Na svetu je torej samo 23 republik.

Dolgovi kraljeve rodbine, zaplenjeno samostansko premoženje. Kraljevska rodbina je zapustila skupnega dolga štiri milijarde pezov, dalje 350 milijonov utrjenih dolgov in 435 milijonov tekočih dolgov. Več rodbin visokega plemstva se izseljuje. Zaplenjeno samostansko premoženje cenijo na 200 milijonov, ki se odkaže v šolske svrhe. Odpravljenih bo skupno 932 samostanov in cerkvenih zavodov. — Izgnanih je bilo nad 7000 menihov in nun. Ti se izselijo v Brazilijo in na Anglesko. — Španska in italijanska vlada sta izdali odredbo, s katero prepovedujeta portugalskim redovom, da bi se naselili v Spaniji, oziroma v Italiji.

Sklicana je kongregacija za vnanje cerkvene stvari, da se posvetuje o polotaju na Portugalskem in na Španskem. Papež bo javno protestiral proti izgonu redov iz Portugalske in je ukazal nunciju v Lizboni, da nemudoma odpotuje.

Pri bojih v Lizboni je bilo po uradnem poročilu 65 mrtvih in 728 ranjenih.

Delegacija sta se sesli po skoro dveletnem presledku dne 12. t. m. na Dunaju k 44. zasedanju. Članom delegacije je bil predložen tudi skupni proračun za l. 1910. Proračun obsega: 1. Zunanje ministrstvo: redne potrebnosti 4.641.052 K, izredne potrebnosti 544.869 K. Naknadni kredit 853.115 K, 2. Potrebnosti armade: redne potrebnosti vojnega ministrstva 326.497.077 K, izredne potrebnosti 10.073.590 K. Izredne potrebnosti za vojaštvo v Bosni in Hercegovini 8.364.350 K, izredni kredit za posebne vojaške priprave za aneksije Bosne 180 milijonov kron. Izredni kredit za artilerijo 8 milijonov kron. Potrebnosti mornarice: redne 60.912.410 K, izredne 5.844.800 kron. Izredni kredit za posebne vojaške priprave tudi za časa aneksije Bosne 54 milijonov kron. 3. Potrebnosti skupnega finančnega ministrstva: redne 4.606.310 kron. 4. Potrebnosti skupnega najvišjega računskega dvora 339.492 K. 5. Proračun za Bosno in Hercegovino izkazuje rednih potrebštin 69.271.604 kron, izrednih potrebštin 5.026.108 K. Pokritje redno: 72.797.715 K, izredno 1.524.694 K. Izkazuje se torej prebitok 24.697 K.

Mesto Praga proti vladi. V seji mestnega sveta, dne 10. t. m. je stavil občinski svetnik dr. Funke predlog, v katerem se pozivlja češke poslance, naj se upro določi vladne predloge, s katero se Pragi kot edinemu mestu na Češkem predpisuje, da mora uradovati v dveh jezikih. V predlogu se poudarja, da Dunaj in Brno uradujeta samo nemško in da tam vlada nikakor ne zahteva, da naj bi uradovalo tudi v češkem jeziku, akoravno je mnogo češkega naroda v teh mestih. Ta predlog je bil sprejet.

Godovi prihodnjega tedna:

16. Posvečev. cerkva, Drživoj, Velenja; 17. Hedvika, Viktor, Branko, Jadviga, Mira; 18. Luka Ev., Just, Travica; 19. Peter Alk, Etbin, Irlav, Spasenija, Sergij; 20. Janez Kanc., Felician, Predislav, Raza; 21. Ursula, Hilarijon, Stojslav; 22. Kordula, Marija Sal, Zorislav.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

18. v Gorici, na Bohinjski Bistrici (ta živino)
21. Cerkljah, v Lescab.

Novičar.

Prihodnja seja deželnega zbora kranjskega se vrši v sredo, dne 19. t. m.

Najnovejši načrt za izrabljanje vodnih sil na Gorenjskem. Te dni se je vršil komisijski ogled glede izrabljanja Save pri Radovljici. Za planinsko brvijo pod Radovljico se napravi 8 metrov visok in 50 metrov širok jez, in sicer nad vasjo Globoko. Voda se bo stekala na desnem bregu Save v približno 200 metrov dolg predor, ki bo imel odprtine čez 30 kubičnih metrov vode na sekundo. Na to bo voda tekla v prosti strugi precej daleč, potem pa pride padec 18 metrov globoko na turbine in se izliva kakih 100 metrov pred železnim mostom v pravo savsko strugo. Ta moč se ceni na 5000 konjskih sil in bi ves projekt veljal okrog 3.000.000 kron. V Mostah bi naj bila rezervna moč. Pripoveduje se, da se ima pričeti z deloma tega načrta že prihodnjo spomlad. Čudno pri tem pa je, da so se posestniki morali glede prodaje sveta zavezati do leta 1930, torej za dvajset let.

† **Franco Omersa.** Dne 9. t. m. ob 1/2 11. uri ponoči je nagloma umrl, zadet od kapi, gospod Franc Omersa, posestnik, trgovec, odlikovanec z zlatim zaslužnim križcem i. t. d. i. t. d. v Kranju, star sedemdeset let. Pokojnik je igral veliko in ugledno vlogo v socialnem življenju mesta Kranja, kjer se je nastanil kot trgovec pred štiridesetimi leti. Vestno je deloval dolga leta kot blagajnik pogrebne družbe sv. Jožefa in bil v priznanje velikih zaslug imenovan za njenega častnega člana; bil je dlje časa mestni odbornik, nekaj časa tudi podžupan, kakor tudi večletni svetnik obrtne in trgovske zbornice v Ljubljani, eno leto je vodil „Narodno čitalnico“ v Kranju kot predsednik. Za svoje delovanje na humanitarnem polju je bil odlikovan ob priliki cesarjeve osemdesetletnice z zlatim zaslužnim križcem. Pogreb se je jako slovesno vršil v torek, dne 11. t. m. ob 5. uri popoldne. Korporativno so se ga udeležili; Narodna čitalnica (z zastavo), veteransko društvo, požarna bramba in njena godba, ki je svirala žalne koračnice med mrtvaškim izprevodom pod spretnim vodstvom svojega kapelnika gosp. J. Wlassaka. Pred hišo žalosti in ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil s pretresljivimi žalostinkami moški zbor Narodne čitalnice pod vodstvom g. Vilka Rusa. Zadnjo čast je umrlemu izkazala nepregledna množica iz mesta in bližnjih vasi, iz Ljubljane, Radovljice in od drugod; za krsto so korakali sorodniki, za njimi pokojnikov zet, g. dr. Alojzij Kokalj, odvetnik v Ljubljani, nadalje gospodje: Karel Savnik, ces. svetnik itd.; Ciril Pirc, deželni poslanec; Franc Schittig, c. kr. okrajni glavar; Ivan Pogačnik, c. kr. deželno sodni svetnik in načelnik c. kr. okrajnega sodišča v Kranju; Ivan Mejač, podpredsednik obrtne in trgovske zbornice; Vinko Majdič, veleindustrialec; Janko Janežič, c. kr. okrajni šolski nadzornik; Ignacij Fajdiga, c. kr. gimnazijski ravnatelj; Franc Cvirn, c. kr. okrajni stražmester; zastopniki mestne občine Kranj in raznih občin kranjskega okraja i. t. d. — Kakor čujemo, se je pokojnik spomnil v svoji oporoki z večjimi zneski tehle društev v Kranju: Narodna čitalnica, gasilno in veteransko društvo, čitalniški pevski zbor, Sokol in dijaška kuhinja.

Netaktnost. Društvo državnih uradnikov je uprizorilo proti vedno naraščajoči in res že neznošni draginji protesten shod. To nakano je skoziinskoz odobravati; saj draginja ne tare samo nižjih slojev, ampak trpe pod tem tudi drugi, posebno pa še uradništvo. Dolgo je namreč trajalo, da je želodec dobil tudi v uradnih krogih svoje pravice. To se pravi, imel jih je že doslej, samo javno se to ni priznavalo, bržkone radi tega, ker to ne bi bilo „standesgemäß“. Ampak vsaka prenapeta struna počni in tako so uradniki uvideli, da zahteva tudi želodec svojo dostojno hranitev. Nikakor nam pa ne gre v glavo, zakaj bi želodec ne povedal samo v domačem jeziku svoje potrebe, čemu je treba tudi „drugega deželnega jezika“, nemščine. Ali mislijo morda gospodje, da bo bolj pomagalo, če povedo javnosti — na plakatih — tudi v nemščini, da jih tare draginja. Pa če bi človek že zatisnil desno oko, da bi z levim videl samo prvo polovico lepota, naj bi že bilo v Ljubljani, dasiravno je tudi to popolnoma nepotrebno. Da so se pa ti lepaki tudi drugod razširjali, osobito v našem skoziinskoz slovenskem Kranju, ki sploh nima nemških uradnikov, je najmanjše, kar moramo reči — netaktno. Ljudje božji, za katerega pa naj bo nemščina v Kranju? Vzemite pri belem dnevu, ob solnčni svetlobi še kranjske pet-

amperske obločnice, pa ne boste našli Nemcev v Kranju. Čemu torej žaliti čut prebivalstva s tako neopravičeno netaktnostjo. Ali pa naj bo to morda le radi „zgoraj“? Tudi ako bi bilo to, mislimo: Vse, kar je prav!

† **Ivan Rauch.** Dne 8. t. m. ob 6. uri zvečer je nenadoma preminul, zadet od kapi, gospod Ivan Rauch, čevljarški mojster v Kranju, star 48 let. Dne 10. t. m. ob 4. uri popoldne pa ga je spremljala velika množica pogrebcev iz Kranja in okolice k zadnjemu počitku. Pogreba se je korporativno udeležila požarna bramba iz Kranja in ona iz Strazišča; veteransko društvo je bilo zastopano po deputaciji; godba požarne brambe iz Kranja je svirala pod vodstvom g. I. Wlassaka med pogrebom in ob odprtem grobu žalne koračnice. Pokojnik je deloval pri požarni brambi v Kranju dvajset let kot spretni brizgalni mojster in potem kot vnet načelnikov namestnik. Kot jako izobražen in jako nadarjen glasbenik je dolga leta igral krilni rog pri prejšnji mestni, kakor tudi pri sedanjih godbi požarne brambe; pri godbi je tudi opravljal častno službo tamburmajorja. Ko je prenehala mestna godba, se je mnogo trudil, da se je ustanovila sedanja godba požarne brambe. Umrl je bil poštenjak od nog do glave; zaradi njegovega naravnega, prijetnega humorja ga je vsaka družba rada imela. Naravnost velikanski pogreb je pokazal, kako priljubljen je bil pokojnik v mestu in okolici.

Podružnica slov. trgovskega društva „Merkur“ v Kranju sklicuje na soboto, dne 22. t. m. ob 9. uri sestanek v hotelu „Nova pošta“, na katerem se bode dogovorilo o prireditvi učnih tečajev in predavanj v zimski sezoni. K sestanku vabijo se tudi nečlani.

Podružnica slov. plan. društva v Kranju naznanja, da se je „Prešernova koč“ na Stolu v nedeljo, dne 9. t. m. oficijelno zatvorila. Knjiga izkazuje dotistihmal 410 obiskovalcev. Kdor bi želel v zimski sezoni iti na Stol, dobi ključ pri dosežanju oskrbniku g. Legatu p. d. Mazovec, posestniku na Selu pri Zirovnicah.

Prememba posesti. G. Janko Potusek, brivski mojster v Kranju, je prodal svojo hišo definitivno z brivnico vred g. Francu Zajcu, brivskemu mojstru v Ljubljani.

I. redni občni zbor društva „Godba prost. požarne brambe v Kranju“ se je vršil preteklo soboto v gostilniških prostorih hotela „Nova pošta“. Predsednik gosp. Janko Sajovc odprl zborovanje, konstatira sklepčnost in omenja, da je umrl eden najdelavnejših sodelujočih članov Ivan Rauch, ter pozivlja navzoče, da se dvignejo raz sedežev. Nato poda pregled godbe od svojega začetka. Tajniško poročilo poda g. Franc Grobath ml. Omenja, da se je vršil dne 11. aprila 1910 ustanovni občni zbor, na katerem so bili voljeni sledeči: gg. predsednikom Janko Sajovic, podpredsednikom Josip Fuso, tajnikom Franc Grobath ml., blagajnikom Rudolf Jereb, arhivarjem Ivan Schwarz. Kapelnikom je bil sprejet g. Arnold Wlassak, ki je vstopil 15. junija 1910. Prvi nastop je bil že dne 3. julija. Godba je nastopila v celem letu 10 krat. Podpornih članov je 192. Odbor je imel 5 sej. Korrespondenca je bila tudi jako živahna, sprejeli smo 63, odposlali 47 dopisov. Spominja se tudi 2 med letom umrlih članov in pozivlja navzoče, da se v znak sožalja dvignejo raz sedežev. Konečno se še zahvaljuje časopisu „Gorenjec“ za brezplačno objavljanje društvenih naznanil in konča svoje poročilo. Blagajnik g. Rudolf Jereb poroča o stanju blagajne sledeče: Dohodkov je bilo K 2749.19, izdatkov je bilo 2897.83, torej primanjkljaja K 148.64. Dobiti imamo pa še od tukajšnje občine K 300, torej bi bilo prebitka K 151.36. Poleg tega se je kupilo precej novih instrumentov in not, popravili so se domalega vsi stari instrumenti. Pri naslednji točki: Volitev, predlaga g. Josip Cvar, da se vrši volitev z vklikom in da se voli vse dosežanje odbornike, kar se soglasno sprejme. V odbor so bili torej voljeni: predsednikom: Janko Sajovic, podpredsednikom: Josip Fuso, tajnikom: Franc Grobath ml., blagajnikom: Ivan Schwarz, arhivarjem: Rudolf Jereb. Na predlog g. Grobath Franca ml. se volita pregledovalcem računov z vklikom gg. Josip Tajnik in Josip Cvar. Pri slučajnostih se je oglasil k besedi g. Roos in predlagal, da mora biti pri vsakem nastopu navzoč vsaj 1 odbornik. G. Grobath ml. pojasni to stvar. Gosp. Tajnik želi pridobitev novih godcev, na kar pojasni g. Grobath ml., da se to že izvršuje, a žali bože brez večjih uspehov. Nato zaključil predsednik Janko Sajovic občni zbor.

Slovensko deželno gledališče. Ravnateljstvo slovenskega deželnega gledališča je z ozirom na goste z dežele odredilo, da se vrše vsako nedeljo po ena glasbena in po ena dramska predstava, ter se začne popoldanska predstava ob 3. večerna pa že ob 7. Tako je gostom z dežele možno po predstavi še komodno večerjati ter se odpeljati z večernimi vlaki domov. Jutri, v nedeljo popoldne ob 3. se uprizori najnovejša Lehárjeva opereta „Knežna“ pri znižanih cenah. Predstava je ob 1/2 6. gotova. Zvečer ob 7. pa se uprizori najzanimivejša letošnja dramska noviteta: drama „Ta j-fun“, ki slika moderne Japonce in moderne Evropejce. „Ta j-fun“ se igra v Ljubljani vzorno, kar so priznali vsi gledališki kritiki brez izjeme. Glavne vloge igraje umetniško gđ. Selflov, gđ. Win-

trova, g. Nučič in g. Bohuslav. Naj bi si to predstavo ogledali tudi vsi dramatični diletantje z dežele, da se učé, kako treba moderno igrati in režirati! Opereta „Knežna“ pa je najboljša Lehárjevo delo zadnje dobe ter se poje v Ljubljani izvrstno.

Zadnja občinska seja v Železnikih je bila jako burna in za nas poslušalce zelo zabavna. Zlasti poizkušeni beg župnika Marčiča nam je ugaljal, ko je pograbil za svoj suknjič, da bi zbežal. Vendar se je pustil potolažiti od občinskega odbornika Karela Dolenca, ki mu je dajal pogum, naj vstraja dalje in sede zopet k mizi. Župnik je seveda vaje dišečega kadila, toda pri seji so mu naprednjaki menda samega voženka naložili v kadilnico. Osobito je Valentinu predsedalo interpelirane naprednih občinskih odbornikov radi zanikrnega občinskega gospodarstva. Odgovor na „Domoljubov“ dopis radi zadnje obč. seje pa prihodnji teden prav gotovo.

Telovadno društvo Sokol v Trilšu priredi v nedeljo, 16. t. m. v svoji telovadnici vinskih trgovcev s plesom. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 30 v.

Slovensko bralno društvo v Trilšu bode imelo svoj redni občni zbor v soboto, 15. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Na dnevnem redu je: 1. Nagovor predsednika; 2. Poročilo tajnika in blagajnika; 3. nova volitev odbora. Pokažimo svojo zavednost z tem, da se polnostevilno udeležimo. Torej na krov!

Poročila se je pretečeni ponedeljek hčerka Franica ugledne družine Legatove iz Lesc. Bilo srečno!

Is Begunj poročaje: Mošenjski lov, ki ga je imel dosedaj v najem naš župnik, a ga je moral pustiti na pritisk ljubljanskega škofa — je prevzel France Kocijančič iz Černivca.

Nagrobni spominček odkrije umrli učiteljici Hačin iz Dobrave pri Kropi odkrije radovljiško učiteljstvo dne 3. novembra t. l. v Velesovem pri Kranju. Podrobnosti se objavijo pravočasno.

„Čuk“ je nekje na Gorenjskem zmrznil. Naše sožalje! — Kje, pove iz prijaznosti uradništvo.

Poslanec Pogačnik, ki je bil pri železniški nesreči pri Rottenmannu nekoliko poškodovan, leži sedaj v postelji in se ne more udeleževati deželnozbornih obravnav. Čuje se, da bo tožil železno sklo upravo za odškodnino.

Gledališko društvo na Jesenicah priredi 16. t. m. predstavo, pri kateri se prvič vprizori življenjska slika v 4 dejanjih „Iz tovarne“, po Bümmelerju za slovenski oder priredil Egidij Schiffer.

Požar v Lukovici. Dne 1. oktobra je nastal v podstresju hiše Lucije Smolnikar v Lukovici požar, ki je uničil hišo in poleg nje stojeti skedenj. Škoda znaša 2000 K, zavarovalnica pa samo 1400 K.

Radeckijev veteran umrl. Pred kratkim je umrl v Volaki v Poljanski dolini Radeckijev veteran Matevžk. Kakih deset let je bil na Laškem in je bil v neki bitki ranjen na glavi. Bil je priljubljen pri vseh, ker je vedel zelo zanimivo pripovedovati o veselih in žalostnih dogodkih svojega „soldaškega“ stanu. Omenjam tudi, da je bil daleč na okoli sloveč lovec; morda se je zavoljo tega tako odlikoval v šegavosti jezika. Ž njim je umrl eden tistih starih, originalnih Poljancev, katerih je žalibog vedno manj. Naj počiva v miru!

Skrajna podivjanost. V Žumrovi gostilni se je med drugimi nabajal tudi občeznini pretepač Andrej Kozelj z Bleda. Začel je takoj zabavljati navzočemu Martinu Repetu. Ko mu je le ta odgovarjal, zamahnil je z odprtim nožem s tako silo proti njemu, da se je prevrnila miza, za katero je skočil Repe. Repe je pobegnil iz gostilne, a Kozelj mu je sledil z odprtim nožem. Da bi zabral nesrečo, ga je izkušal Boštjan Kavalar pomiriti, zato ga je držal nazaj. Kozelj se je obrnil ter mu z vso močjo zasadel nož v prsi. Obdolženec, ki se zagovarja s silobranom, je bil obsojen na 15 mesecev težke ječe.

K obrambnemu skladu je dosedaj priglasenih 846 kamnov.

Podružnica slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Kranju javlja tužno vest, da je preminul njen prvi predsednik, gos. od

Franc Omersa

veletržec in veleposestnik, lastnik zlatega zasluž. križca s krono i. t. d.

v nedeljo, dne 9. oktobra 1910 ob pol 11. uri zvečer v 70. letu svoje starosti.

Pogreb dragega pokojnika bode dne 11. oktobra 1910 ob 5. uri popoldne. 240

V Kranju, dne 9. oktobra 1910.

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja v Celovcu šteje letos 85.789 članov, to je 275 več, kakor l. 1909. Vsi ti prejmejo letos naslednji književni dar:

1. «Slovenske legende».
2. «Sveta spoved», molitvenik.
3. «Zgodovina slovenskega naroda», 1. zvezek.
4. «Drobne povesti».
5. «Slovenske Večernice», 64. zvezek.
6. Koledar za leto 1911.

V zameno ali v doplačilo — kakor si je kdo pri vpisovanju želel — se še doda:

7. «Zgodbe sv. pisma», 16. zvezek.
8. «Trije redovi». Povest.

Z razposiljativjo smo pričeli ravnokar. Potrudili se bomo, da častiti člani dobijo knjige prej ko mogoče. — Red za letošnjo razposiljatev je sledeči

1. Amerika, Afrika, Azija.
2. Krška škofija.
3. Razni kraji.
4. Goriska nadškofija.
5. Tržaško-koprška škofija.
6. Lavantinska škofija.
7. Ljubljanska škofija.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj dobijo «avizo», pošljejo po nje na železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo družbi samo zamudo in nepotrebne stroške. — Stroške, katere so imeli gg. poverjeniki za odposlateg denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni člani povrniti.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čimprej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebnega prostora. Odbor.

JABOLKA

vsako množino in vrste

kupi 235 2—1

Edmund Rooss v Kranju.

**Odda se lepa
moblirana soba**

s separatnim vhodom.

Kje, pove upravništvo «Gorenjci».

235 3—1

Stavka železničarjev na Francoskem. Stavkujoči železničarji so pretrgali mestoma telefonske in brzojavne žice ter razdejali tudi nekaj lokomotiv. Stavka se vedno bolj širi. Pričakuje se splošna stavka na vseh progah francoskih železnic. Proga severne železnice je od vojaštva zasedena, da zažene nadaljna razdiranja. Vlada namerava one stavkujoče železničarje, ki so še podvrženi vojaški službi, poklicati pod orožje ter jih kot vojake prisiliti, da izvršujejo železničarski posel. Tekom včerajšnjega popoldneva se je vendar posrečilo spraviti nekaj vlakov proti severu, zlasti proti Koloniji in Bruselju, deloma s pomočjo vojaštva.

Škandal v samostanu Čenstohov na Rusko-Poljakem. Zaprlji so menihi Damaza Mačoha, ki je osumljen, da je oropal čenstohovsko cerkev in da je umoril svojega brata. Dosedanja preiskava je dognala velike skandale. Menihi so pri podobni Mater božje in pri drugih podobah zamenjali prave dragocene kamene z ničvrednimi in prodali bisere. Oba duhovnika čenstohovskega samostana Bazilij Olesinski in Izidor Starčevski sta tudi zaprta. Menih Mačoha je vse priznal. Ker mu je brat očital, da ga je poročil s svojo ljubico, s katero še vedno intimno obuje in ker mu je brat grozil, da ga ovadi radi cerkvene tatvine, ga je Damaz udaril s sekuro po glavi v svoji celici, mu dal odvezo in ker je žrtev še živel, jo je zadavil. Truplo je vrgel Damaz v ribnjak blizu čenstohovskega samostana. Darila romarjev po 10 do 1000 rubljev so si menihi med seboj razdeljevali. Papež je menihi brzojavno izobčil iz cerkve. Policija je na ukaz preiskovalnega sodnika obkolila samostan, vsi se temeljito preiskava, za katero se zanima vs svet, ker je Čenstohov svetovnoznano Marijino svetišče. — Dannadan prihajajo nova razkritja o čenstohovskih skandalih. Upravne oblasti nameravajo zapreti tamošnji samostan, romarska cerkev pa pride pod jurisdikcijo posvetne duhovščine. Zdravniška preiskava je dognala, da je menih Mačoh venerično bolan. Njegova ljubica in svačinja je v blagoslovljenem stanu. Pripeljali so jo v Čenstohov. Na poti bi jo kmalu linčalo razjarjeno ljudstvo. Pavlanski menih so v Čenstohovu skandalozno živeli. Mnogi duhovniki so imeli zveze z «danami». Pri nekom menihu se je dobilo 200 ljubavnih pisem. Mnogi menihi so si privoščili ekvipaže in konje. Neki menih je dal svoji ljubici 60.000 rubljev za doto. Zaprlji menih Mačoh ima v Krakovu dva nezakonska otroka. Alimentacije so seveda plačevali romarji. V vasi Proszowice blizu Čenstohova so dobili dragocenosti Mater božje zakopane. Mnogo biserov manjka. Najdene stvari imajo pa kljub temu še velikansko vrednost mnogih milijonov rubljev. V celici menika Mačoha so dobili strup. Sedaj bodo odkopali pred kratkim umrlega meniha Jodla, ki je grozil, da bo vse izdal. V Varšavi so zaprlji tudi dragularja Epstelsa, ki je kupil od Mačohove ljubice najdražji briljant iz Marijine krone. Briljant je daroval Mariji Čenstohovski knez Lubomirski.

Koliko prehodi človek? Neki Anglež je izračunal, da prehodi človek v svojem življenju povprečno 146 tisoč milj. To je toliko, kakor bi šel človek šestkrat okoli sveta.

Koliko stopnic prehodi človek v svojem življenju? Neki Anglež je izračunal to takole: Če računimo, da gre človek na dan povprečno kakih 150 stopnic, tedaj prehodi v svojem življenju okoli 3 milijone stopnic. Če vzamemo, da so stopnice visoke le po 20 cm, tako pride človek 600 tisoč metrov visoko. To bi bilo približno toliko, kakor če bi šel tristo krat na Peco ali na Obir.

Zahvala.

Ob prelagi in nenadomestni izgubi našega ljubljene soproga, oziroma očeta, brata, svaka in strica, gospoda

IVANA RAUSCHA

čevljarskega mojstra, podnačelnika prostovoljnega gasilnega društva v Kranju

izkazalo se nam je toliko odkritega sočutja, da se nam ni mogoče zahvaliti vsakemu posebej, vsled česar izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Posebej pa se še zahvaljujemo za častno zadnje spremstvo gasilnega društva iz Kranja in Strazišča ter godbi požarne brambе v Kranju, ki je svirala pretresujoče žalostinke, veteranskemu društvu, darovalcem prekrasnih vencev in tudi vsem posameznikom, ki so v tolikem številu izkazali zadnjo čast preblagemu pokojniku. 238

KRANJ, dne 10. oktobra 1910.

Žalujoči ostali.

**Zagrebski
Franck**
kot lovarniško znamenje
priporočujemo kot priznani **najboljši** pridaček za kavo!

Slab želodec ne prenese ničesar

in vsakdanji vzrok tega je: brezslastnost, bolečine želodca, slabost, nerednosti v prebavljanju, glavobol i. t. d. Gotova odpomoč proti temu so 59 12—11

Kaiserjeve karamele iz melise.

Zdravniško preizkušene!

Oživljajoče, prebave pospešujoče in želodec okrepčujoče sredstvo.

Zavoj po 20 in 40 vinarjev v lekarni v Trzinu.

**Najbolj varno naložen denar v celom
političnem kranjskem okraju!!**

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

7 26—20

Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
246.000 kron.

Koncem leta 1909: Stanje hranilnih
vlog nad 4.550.000 kron, posojil na
zemljišča 2.960.000 kron ter po-
sojil občinam 484.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavež v
Kranju uraduje na rotovžu vsak
delavnik od 8. do 12. ure popoldne,
ob smanjih in tržnih dneh pa tudi
od 2. do 4. ure popoldne.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvigljene
vlozne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. de-
cembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

**Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega
zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem
in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne,
priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar
mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na
primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako
plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

**Sprejemajo se tudi vlozne knjižice drugih hranilnic in posojilnic kot
gotov denar. ne da bi se prekinilo obrestovanje.**

Čisto glavo! Močne živce! Zdrav spanec! Nikakih bolečin v prsih in vratu nimamo, odkar porabljamo Fellerjev fluid z znamko „Elsafliud“, kajti olajšuje bolečine, odstranjuje slabosti in osveži. Tucat franko 5 kron. Ne poznamo več želodčnih bolečin, krčev, vpehavanja in tiščanja v želodec, odkar rabimo Fellerjeve odvajajoče kroglice z znamko „Elsapilule“. 6 škatljic franko 4 krone. Prišle se dobi pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsin trg 264 (Hrvaško).

Ravnokar je izšel zelo praktični in najnovejši

oktobrski zimski ! Vozni red !

s koledarjem
za leto 1910 in 1911.

Cena 20 vln.
Dobiva se v naši tiskarni in drugod.

Svarilo!

Schicht-ovo milo je pravo
samo z imenom

Schicht

in z znamko „J e l e n“.

Kuhati ne znajo

to smo konstatirali vselej, ko so se postavile na mizo Pekatote, ki niso šle posebno v last. Zahtevajte zastoni kuharsko knjigo pri tvrdki: „Prva krajska lovarna testenin v Ilirski Bistrici.“ 72 3—2

Pozor, gostilničarji! Velik godbeni avtomat

dobro ohranjen, se za nizko ceno 217
== prodaja == 3—3

Poizve se v gostilni pri „Fidru“ v Kranju.

Št. 9/10
76.

Dražbeni oklic.

Pri podpisnem sodišču se bode vršila
dne 25. oktobra 1910. leta ob 10. uri dopoldne
na licu mesta v Lescah
dražba

zemljišč vl. št. 77 in 203 kat. obč. Hraše, obstoječih iz hiše št. 5 v Lescah, gospodarskega poslopja, dvorišča, vrta in travnika. Cenjene je zemljišče vl. št. 77 kat. obč. Hraše na 38.507 kron, zemljišče vl. št. 203 kat. obč. Hraše pa na 2112 kron. Najmanjši ponudek znaša za prvo zemljišče 20.000 kron, za drugo 1408 kron.

C. kr. okrajna sodnija v Radovljici
oddelek I., dne 7. oktobra 1910.

Matija Ažman mizar : Kranj 123

nasproti klobučarja Ovčjaka
naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel obrt
Mihaela Pantarja v Kranju
za izdelovanje mrtvaških krst
ker je bila hiša onega prodana.

Krste se dobe vsakovrstne in po najnižjih cenah.

92 6—29

Mestna hranilnica v Radovljici

je prvi, najvarnejši in največji zavod za nalaganje denarja
v pol. okraju Radovljica na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 1/4 od sto. Vse narasle in nedvigljene obresti pripisuje dvakrat na leto h kapitalu, in sicer 30. roznika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje mestna hranilnica sama, tako da dobi vsak vložnik 4 K 25 v od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na levo. Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjske v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev — potrjenih pravil mesto Radovljica z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, kateri znaša sedaj nad 200.000 K. Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge med vsemi drugimi denarnimi zavodi v polit. okraju Radovljica. Zato nalagajo c. kr. sodnije in drugi c. kr. uradi vse vloge od neoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici. — Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama. Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštno položnico, katere so vsakemu na razpolago.

Posojila na zemljišča

Posojila na zemljišča dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolжник sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 1/2, 19 1/2, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let.

Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplaca napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane toraj še vedno 300 K dolžan. Dolжник mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v celoti dobi še za 97 v manj. Nadalje dovoljuje tudi posojila na me-nice in proti zastavi vrednostnih papirjev. Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod v polit. okraju Radovljica. Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zglaš naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajne sodnije, kjer se uraduje vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne razen v nedeljah in praznikih.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.

Po trtjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš ljubljeni oče, stari oče, tast, brat, stric i. t. d., gospod

FRANC OMERSA

TRGOVEC IN POSESTNIK

dne 9. oktobra 1910 po kratki in mučni bolezni v svojem sedemdesetem letu zatisnil za večno svoje dobre oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika bode v torek, dne 11. oktobra 1910 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti v Kranju.

Maše zadušnice se bodo služile v več cerkvah.

V KRANJU, dne 10. oktobra 1910.

Viktor in dr. Nikola J Omersa
sinova.

Pavla Sajovic, Marija Kokalj,
Ana in Ivanka Omersa
hčere.

Franc Sajovic in dr. Alojzij Kokalj
zeta.

Ana roj. Kokalj, Kristina roj. Bučar in Marija roj. Šmid
anehe.

Viktor Omersa, Fran Omersa, Mitja Omersa, Leo in Marijan
Sajovic, Marijanica, Božena in Zdenko Kokalj
vnuki in vnukinji.

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze tolažilnega sočutja, ki so nam došli ob prenapli smrti našega dobrega očeta, starega očeta, tasta, brata in strica, gospoda

FRANCA OMERSA

trgovca in posestnika

kakor tudi za toli častno spremstvo nepozabnega pokojnika k večnemu počitku, izrekamo tem potem svojo najtoplejšo zahvalo. Posebej se pa še zahvaljujemo najiskrenejše za zadnje spremstvo zastopnikom trgovskega društva „Merkur“ iz Ljubljane in njegove podružnice v Kranju, nadalje zastopnikom „Trgovske in obrtniške zbornice“, „Trgovskega gremija“ in „Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani“, občinskemu zastopu mesta kranjskega in njega županu, „Narodni čitalnici“ in „Sokolu“ v Kranju, gasilnima društvoma v Kranju in Škofji Loki, bratovščini sv. Jožefa in „Veteranskemu društvu v Kranju“, kakor tudi vsem drugim korporacijam in deputacijam, pokojnikovim stanovskim tovarišem trgovcem, uradništvu, profesorskemu kolegiju kranjske gimnazije, kakor tudi vsem drugim redbinam in posameznikom, ki so od blizu in od daleč, posebno dame iz Ljubljane, v take nepričakovanem številu prihiteli izkazat zadnjo čast preblagemu pokojniku. Posebej pa bodi še izrečena zahvala pevcem „Čitalniškega pevskega zbora“ za gniljive petje ob hiši žalosti in ob odprtem grobu, „Meščanski godbi“ za tolažilne žalostinke od hiše žalosti do pokopališča, mnogoštevilnim darevalcem prekrasnih vencev in sploh vsem, ki so nam na ta ali oni način stali na strani ob priliki te za nas nadomestljive izgube.

V KRANJU, dne 11. oktobra 1910.

Žalujoči ostali.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica K 5.000.000 K.

Stritarjeva ulica štev. 2

Rezervni fond K 450.000.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu

73 52-32

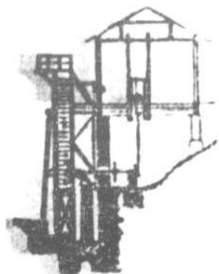
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun
ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne pa-
pirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-22
133

tovarna za stroje, železo in
kovinolična priporoča kot
posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane ne-
posredno z vrtilom. Motorje
za bencin in surovo olje,
najcenejša gonilna sila.

Svarilo

pred
ponaredbami,

ki niso „FLORIAN“ in zdravju
ne koristijo!

Od onih glava te boli,

a

želod'c krepi!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj
denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmeto-
valce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo
:: že nad 20 milijonov kron. :: !!

Rezervni sklad čez 400.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je
34 vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26-19

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice
drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Pazite!

Ugodni nakup 80.000 parov čevljev.
4 pari čevljev samo 10 kron.

Zaradi ustavitve plačil neke velike tovarne, mi je bilo naro-
čeno, da prodam veliko zalogo čevljev izpod ceno. Zato po-
šiljam dva para čevljev za gospode in dva para
damskih čevljev na trakove, rjave ali črne, galo-
širane, s trdo prbitim podplat.m, elegantne, najnovejša fa-
sona. Velikost po številki ali po meri v centimetrih.

Vsi 4 pari čevljev samo 10 kron.

6-4 Pošilja se po povzetju. Izmena dovoljena. 216

Erste Schuhwaren - Industrie Franc Humann,
Dunaj II, Altagasse štev. 3.

Pazite!

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d

Špecialiteta:

83 52 31

valjični zastori (Rollbalken).

Ceno češko postelno perje!

5 k gnovega oskubenega K 9-60
Poljske K 12-—, belo, mehko oskub-
ljeno K 18-— do K 24-—, snežno-
belo, oskubljeno K 30-— do K 36-— Pošilja franko po
povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj, če se povrnejo
poštni stroški. 228 6-3

Benedikt Sachscl, Lobes 371 pri Plznu, Češko

Nikoli več!

ne menjam z mojim milom, odkar imam v
rabi Bergmannove „Steckenpferd“-li-
lijino mlečno milo (Znamka „Steckenpferd“)
od tvrdke Bergmann in Ko., Tešin ob L., ker
je edino to milo najbolj učinkujoče vseh medi-
cinalnih mil proti solčnim pegam, kakor tudi
v dosego lepega, mehkega in nežnega tainta.
Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah,
drogerijah in trgovinah s parfimerijami i. t. d.

55 40-36

Okrepčujoče sredstvo slabotne na želodcu

221 17-1

in one, ki so si po prehlajenju ali preobložitvi želodca, po zavžitju pomanjkajoče,
teško prebavljajoče, prežorke ali premrzle jedi povzročili želodčno bolezen, kakor

želodčni katar, krč v želodcu in
bolečine v želodcu, napihovanje i. t. d.

je

dr. Engela Baldrianum.

Baldrianum je pri takih želodčnih boleznih, ki so še o početku, dobro
želodčno vino z izvrstnim vspehom. Zatorej zabranjuje tudi posledice, kakor
nervoznost, brezspalnost, napade vrtenja, utešenje i. t. d.

Zbog svoje sestave iz najboljšega Samos-vina in baldrian-kapije,
malinčnega sirupa, črešnjavega soka in ratarbare učinkuje Baldrianum
tudi pri zaprtju in obenem tudi okrepčujoče na ves človeški organizem.

Dr. Engela Baldrianum ne vsebuje nikakih škodljivih se-
stavlin ter ga preneso tudi slabotne osebe in otroci. Najboljše je, ako se ga upo-
rablja zjutraj na tešče in zvečer, predno se vleže spat, v množini likerskega kozarca.
Otrokom in slabotnim osebam se liker zredči z vročo vodo in osladi s sladkorjem.

Dr. Engela Baldrianum se dobiva v steklenicah po 3 in
4 krome v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah na
Kranjskem, osobito v Kranju, Kamniku, Škofji Loki, Ra-
dovljici, Trzinu, Jesenicah, Idriji, Vrhniki, Ljubljani,
Litiji i. t. d., kakor tudi v vseh večjih in malih krajih Avstro-Ogrske.

Svari se pred ponaredbami!

Zahteva naj se izrecno

dr. ENGELA BALDRIANUM.

: LJUBLJANA :
Prešernova ulica 9

Gričar & Mejač

: LJUBLJANA :
Prešernova ulica 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za jesensko sezono tako v oblekah za gospode
in dečke, kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen
posej, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

SINGER

šivalni stroji

za vse le mogoče šivalne namene.

Dobe se v vseh naših prodajalnah.

SINGER Co., akcijska družba
šivalnih strojev. 85 42-31

Podružnice povsod.

Podružnice povsod.

Kranj št. 53, nasproti c. kr. pošte.

113 18-12

Popravila šivalnih strojev
se izvršujejo v naši delavnici točno in stvarno.

SINGER Co.,
deln. družba šiv. strojev.
Največja in najstarejša trgovina s šivalnimi stroji v Avstriji.
Kranj, Glavni trg 53.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivga dobrega pulenega 2 K, boljsega 2 K 40 h; p ima polbelega 2 K 80; belega 4 K; belega, puhanega 1 K 10 h; 1 kg velefinnega snežnobelega puljenega 6 K 40 h, 8 K; 1 kg puha, sivga 6 K, 7 K; belega 5 finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, **pernice**, 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglobovoma, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napolnjen z novim, sivim, jako stanovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K; **napol puh** 20 K; **puh** 24 K; **samo pernice** po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; **zglavnice** 8 K, 8 K 50, 4 K; **pernice**, 200 cm dolge, 140 cm široke, 13 K, 14 K 70 h, 17 K 80 h, 21 K; **zglavnice** 90 cm dolge, 70 cm široke 4 K 50 h, 5 K 20 h, 5 K 70; **spodnje pernice** iz mo nega, črtanega gradla 180 cm dolge, 116 cm široke 12 K 80 h, 14 K 80 h.

Razposiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljena je zamenja. Za neugajajoče se denar povrne.

S. Benisch, Dešenice št. 821, Češko.

Obsežni ceniki zastoj in franko. 192 50-8

10 kron dnevno! 198 10-7

Lahek zaslužek za vsakega v mestu in na deželi, tudi v majhnih krajih. Pošljite Vaš naslov po dopisnici na trdko Jakob König, Dunaj VII./3. Poštni urad 63.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-36

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

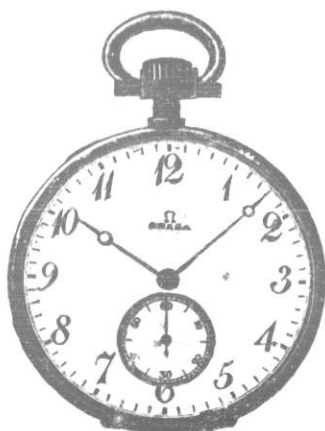
Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeva ulica 6, nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1942. Telefon 154.

52-8

191 52-8

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki poštnine prosti.

Pozor!

Zaloga gramofonov najnovejšega sistema. Plošče najlepših slovenskih komadov.

Ustanovljeno leta 1885.

Josip Pogačnik v Radovljici

krojaški mojster

Odlikovan 1909 na razstavah v Londonu in v Parizu s prvim darilom: častno diplomo, velikim zlatim častnim križcem in veliko zlato kolajno.

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej trdkri in postal bo stalen naročnik. 82 52-82

Vina

štajerska, dolenjska, goriška, vipavska, istrijanska, dalmatinska, jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-46

Agro-Merkur

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Martinova oesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova oesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 180-12

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, silke v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špecialiteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki cenji.

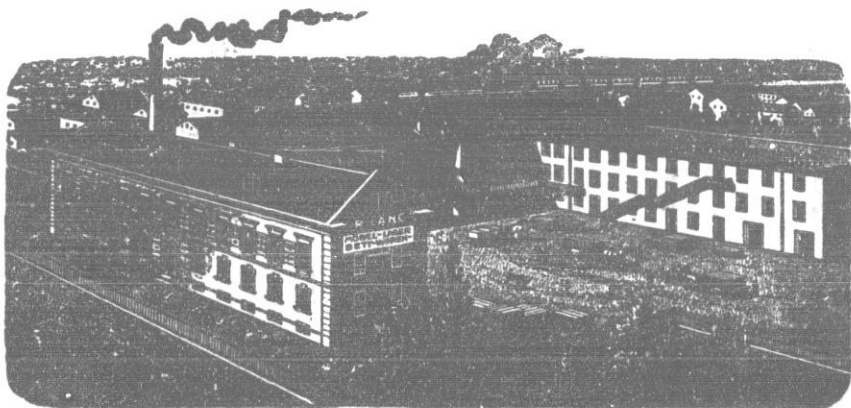
Modroci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalnico sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobo, cele garniture.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-čalniik, miza, sten-sko ogledalo.

Špecialiteta v ne-vestilnih balah. Ve-liko prostori, pri-tilžno in v i. nad-stropju. Čudovito poseni za hotele, vile in za letovišča 62 gld.

Lastpina in tisek Iv. Pr. Lasepreta v Kranju.